

EL BENESTAR ANIMAL EN EL CONTEXT DE LES PROTECTORES, REFUGIS I CENTRES D'ACOLLIDA: IMPACTE EN LA CONDUCTA DELS GOSSOS I EN ELS PROCESSOS D'ADOPCIÓ

TREBALL FINAL DE GRAU DE PSICOLOGIA- JUNY 2023

Universitat Oberta
de Catalunya

Anna Jimenez Viñas

Professora col.laboradora: Sònia Sánchez López

Contingut

Introducció	4
Marc teòric	5
Objectius i hipòtesis de treball	8
Justificació i contribució de la recerca	8
Mètode	9
Disseny	9
Participants	10
Material	11
Recollida de dades	12
Anàlisi de dades	12
Resultats	15
Discussió	23
Conclusions	25
Agraïments	26
Referències bibliogràfiques	28
Annexos	32

Índex de taules

Taula 1. Variables analitzades a l'estudi: tipologia, definició i operativització	10
Taula 2. Distribució i tipologia de preguntes de l'enquesta	12
Taula 3. Variables de grau d'impacte creades adhoc per analitzar la correlació de les variables benestar-comportament-èxit adopció.....	13
Taula 4. Tipologia d'eines i estratègies utilitzades pels centres per avaluar el benestar físic i psicològic dels gossos	19
Taula 5. Pes de la variable famílies adoptants en relació a la variable comportament	22
Taula 6. Resultats de la prova Tau_b de Kendall	23

Índex de gràfics

Gràfic 1. Factors psicològics que influeixen negativament en el comportament dels gossos	17
Gràfic 2. Factors de risc i de protecció dels centres en relació al benestar dels gossos	18
Gràfic 3. Impacte del benestar en el comportament dels gossos	19
Gràfic 4. Impacte del benestar en l'èxit de les adopcions	21
Gràfic 5. Factors que influeixen en l'èxit de les adopcions tot i la presència de comportament problemàtic.....	22

Índex de figures

Figura 1. Instruments per a la recerca.....	11
Figura 2. Relacions entre variables	14

Resum

Actualment la majoria de protectores, refugis i centres d'acollida animal a Catalunya es troben saturats i un percentatge significatiu de les adopcions de gossos que s'aconsegueixen portar a terme resulten fallides. Una de les justificacions més comuns d'aquests retorns són els problemes de comportament postadopció, com ara les agressions, els problemes d'ansietat, les pors o els comportaments compulsius. És en aquest sentit que la present recerca s'orienta a analitzar l'impacte del benestar dels gossos mentre romanen a protectores, refugis o centres d'acollida en el seu comportament i en les posteriors adopcions, per tal de generar evidències que mostrin els nivells d'interrelació entre aquestes tres variables.

L'anàlisi dels diferents factors i elements que poden tenir alguna d'influència en els gossos que han estat recollits per protectores, refugis i centres d'acollida animal, com a pas previ a les seves adopcions, mostra una correlació moderada entre benestar, comportament i èxit en les adopcions, de manera que la identificació dels factors de risc i de protecció del benestar dels gossos als centres, des d'una mirada biopsicosocial, aporta una base teòrica per poder predir els resultats dels processos d'adopció, sempre que siguin analitzats conjuntament amb la variable famílies adoptants que, tot i no ser variable diana d'aquest estudi, també s'ha identificat ha com a factor determinant de l'èxit o la fallida de les adopcions en proporcions percentuals similars al comportament animal.

Paraules clau

Protectores; refugis; centres d'acollida animal; benestar animal; gossos; adopció; problemes de comportament

Abstract

Nowadays, most of the dog shelters in Catalonia are swamped and of the dog adoptions that are successfully carried out, a significant percentage are unsuccessful. One of the most common justifications for these returns is post-adoption behavioral problems, such as aggression, anxiety problems, fears or compulsive behaviors. It is in this sense that the present investigation is oriented to analyze the impact of the welfare of the dogs while they are in shelters in their behavior and in the later adoptions, in order to generate evidence that shows the levels of interrelation between the three variables.

The analysis of the different factors and elements that can have some influence on the dogs that have been collected by animal shelters, as a previous step to their adoptions, shows a moderate correlation between welfare, behavior and success in adoptions, so that the identification of risk and protection factors for the welfare of dogs in the centers, from a biopsychosocial point of view, provides a theoretical basis for predicting the results of adoption processes, provided that they are analyzed together with the variable adoptive families which, although not being a variable directly considered, has also been identified as a determining factor in the success or failure of adoptions in similar percentage proportions to animal behavior.

Key words

Animal shelter; animal welfare; dogs; adoption; behavior problems

Introducció

L'any 2021 a Espanya les protectores, refugis i centres d'acollida d'animals van recollir 167.656 gossos d'entre els quals 32.022 van ser recuperats per les seves famílies, 87.852 van ser adoptats i 135.634 van quedar als refugis i protectores esperant ser adoptats, alguns d'ells arribant a morir per causes diverses relacionades amb la seva salut (Fundación Affinity, 2022). Del conjunt d'adopcions realitzades és important destacar que no totes resulten exitoses, de manera que la taxa d'adopcions fallides és prou significativa (aproximadament el 10% al conjunt d'Espanya) com per plantejar-nos diversitat d'interrogants respecte les variables que influeixen en l'èxit de les adopcions.

Si ens centrem en l'àmbit de protectores i refugis, com a pas previ a les adopcions dels gossos que han estat abandonats, perduts o qualsevol altra situació de protecció que ha requerit la seva institucionalització, per aquests centres esdevé un repte i una responsabilitat proporcionar-los les condicions necessàries per tal que el seu benestar i la seva qualitat de vida, fins a trobar una família, siguin el més òptims possible (Lamon et al., 2021) sota el paraigües del que estableixen les normatives vigents d'àmbit internacional, estatal i autonòmic.

La mirada del benestar, la qualitat de vida i en especial dels drets dels gossos en centres que recullen animals domèstics, sense família de referència coneguda, actualment encara no és una filosofia d'acolliment generalitzada a Espanya, tot i que sobre el paper és l'objectiu de la l'anomenada llei del "sacrifici 0" arreu del país (Ley 7/2023, de 28 de marzo). La consideració dels animals de companyia com a subjectes de drets i com a éssers vius amb sensibilitat psicològica, i no només física, és un posicionament normatiu que a Catalunya s'estableix molts anys abans de l'esmentada llei estatal de protecció animal, sent el principi de "sacrifici 0" una realitat des de fa 20 anys, és a dir, des de l'any 2003 amb la promulgació de la Llei catalana 22/2003, de 4 de juliol, de protecció dels animals, actualment derogada per la seva inclusió en el text refós de la Llei de Protecció animal (Decret legislatiu 2/2008, de 15 d'abril).

És en aquest marc contextual català on el benestar animal és entès, des de fa dues dècades, tal i com estableix l'Organització Mundial de Sanitat Animal en el Codi Sanitari pels animals terrestres (2022), una normativa internacional que és actualitzada periòdicament segons els coneixements tècnics i científics del moment i des de la que ja fa anys que es considera els animals com a éssers vius que senten i pateixen.

La investigació portada a terme s'emmarca en aquesta perspectiva integral del benestar i la salut animal, centrant la recerca en protectores, refugis i centres d'acollida de l'àmbit territorial de Catalunya per la seva llarga trajectòria d'atenció als animals domèstics tenint en compte els seus drets i la seva experiència vital subjectiva. La realitat dels centres catalans, des de la seva diversitat en quant a titularitat, gestió, grandària, espais i recursos, orienta aquesta recerca en la que es pretén analitzar l'impacte del benestar animal a les protectores, refugis i centres d'acollida en el comportament dels gossos i l'èxit de les adopcions, partint de la consideració que diversos estudis (Amaya et al., 2020; Arena et al., 2019; Protopopova, 2016) suggereixen que el benestar dels gossos institucionalitzats influeix en el seu comportament, i que el comportament sembla ser un dels factors que es relacionen amb l'èxit o la fallida de les adopcions, atès que dels gossos adoptats i posteriorment retornats s'estima que aproximadament un 34,2% s'han justificat en base a problemes de comportament (Fundación Affinity, 2022).

El present estudi es porta a terme a partir d'una visió ampliada del benestar i el comportament dels gossos a les protectores, refugis i centres d'acollida animal, és a dir, no centrant la mirada exclusivament en els aspectes negatius que influeixen en les variables analitzades sinó també posant èmfasi en els elements positius que es poden identificar en el context dels centres i que també s'han de considerar com a possibles factors clau en l'èxit de les adopcions.

Marc teòric

L'acolliment d'animals de companyia abandonats, perduts o en situacions anàlogues que impliquin que no tinguin una família que se'n faci càrrec en condicions adequades a Catalunya es dona en dues modalitats, en centres que compten amb instal·lacions específiques, i que han de complir amb els requisits establerts per la normativa vigent, i per altra banda en cases d'acollida temporals o indefinides. Tot i que les modalitats de gestió poden ser diverses, els centres destinats a l'acollida d'animals poden ser municipals o entitats protectores sense ànim de lucre (Generalitat de Catalunya, 2016) però independentment de la titularitat i de la gestió la seva finalitat és la protecció i el benestar dels animals que s'hi allotgen (Decret Legislatiu 2/2008, de 15 d'abril).

El benestar animal en protectores, refugis i centres d'acollida animal

El concepte de benestar animal no sempre ha estat entès de la mateixa manera ni és compartit a escala global. Tot i això, aquells països i unions de països que han establert regulacions jurídiques pels animals, que han desenvolupat normatives de protecció animal a algun nivell, i que han pres de referència la Declaració Universal dels Drets de l'Animal promulgada per la Lliga Internacional dels Drets de l'Animal l'any 1976 (Capacete, 2018) han anat modelant les seves consideracions en relació al terme benestar animal fins arribar a la concepció actual que contempla tant el benestar físic com el benestar psicològic, aquest últim entès com la situació o estat en la que es troben els animals que presenten un equilibri i harmonia entre l'experiència d'emocions positives i l'experiència d'emocions negatives, de manera que són capaços d'adaptar-se a l'entorn en el que viuen (Barrera et al., 2008) (Arena et al., 2019) (Broom, 2007; Yeates i Main, 2008 citats a Lamon et al., 2021). Des d'aquesta perspectiva conceptual s'estableix una correlació positiva entre el benestar animal i la qualitat de vida, de manera que l'avaluació d'aquests dos constructes, en estudis relacionats amb protectores, refugis o centres d'acollida, es realitza en base a indicadors comuns, tot i que s'ha de tenir en compte que en la seva operativització hi pot haver diferències per la variabilitat social, econòmica i cultural existent a escala nacional i internacional (Arena et al., 2019) (Lamon et al., 2021). Així en una revisió bibliogràfica portada a terme per Lamon i col.laboradors (2021) en relació als articles publicats entre 2000 i 2020 sobre els mètodes d'avaluació del benestar i la qualitat de vida de gossos de refugis, es pot veure com pràcticament tots ells es centren en mètodes basats en etogrames i mètodes basats en la fisiologia, de manera que el comportament dels animals i les alteracions fisiològiques s'estableixen com a indicadors centrals per determinar el benestar i la qualitat de vida dels gossos mentre romanen als centres. De manera específica s'assenyalen eines validades científicament com el *Multi-Operator Qualitative Behavioral Assessment*, el *Shelter Quality Protocol* i el *Shelter Quality Protocol 2* com a instruments que en un futur podrien ser la base d'estàndars universals en l'avaluació

d'aquests constructes, tot i que actualment el benestar emocional en aquest tipus d'eines encara és un indicador que es contempla de manera molt superficial o no es contempla, posant l'èmfasi en indicadors com el comportament, la salut física general o els canvis hormonal.

El comportament dels gossos a les protectores, refugis i centres d'acollida animal

Tal i com s'ha constatat a l'apartat anterior, en la literatura científica relacionada amb el benestar i la qualitat de vida animal, el comportament és un indicador clau en la seva avaluació, ara bé, com a variable a tenir en compte en un context d'estudi de la conducta a protectores, refugis i centres d'acollida animal se n'ha analitzat la seva relació o correlació amb diferents variables més específiques com l'èxit o la fallida de les adopcions (McGuire i Jean-Baptiste, 2023), condicions ambientals dels centres (Amaya et al., 2020), actituds dels cuidadors o educadors canins (Arhant i Troxler, 2014), canvis hormonal principalment relacionats amb el cortisol (Hennessy et al., 2001) o les implicacions de neurotransmissors com la serotonina o la dopamina en la manifestació conductual (Bochis et al., 2022).

La tipologia de comportaments dels gossos institucionalitzats identificats en diversitat d'estudis es vinculen majoritàriament a les conductes desadaptatives relacionades amb problemes de sociabilitat, agressions a humans i a altres gossos, conductes estereotipades, protecció d'aliments, autolesions, vocalitzacions, excés d'activitat, territorialitat, inactivitat, coprofàgia, plors, tendència a escapar-se, destructivitat o comportaments sexuals inapropiats (Wells i Hepper, 2000) (Barrera et al., 2008) (Protopopova, 2016) (Bochis et al., 2022) (McGuire i Jean-Baptiste, 2023), essent l'estrès i l'ansietat les variables que es relacionen de manera més generalitzada a manifestacions conductuals considerades desadaptatives. S'ha de tenir en compte que alguns d'aquests comportaments, que són considerats problemàtics en el context dels centres o de les famílies adoptives, en entorns naturals desvinculats de les relacions humans-gossos es podrien considerar adaptatius (Hennessy et al., 2020) i per altra banda no es pot obviar que hi ha determinats comportaments associats a l'etapa de desenvolupament vital del gos que només representen un problema si no es compta amb experiència amb aquests animals, com seria el cas de determinades conductes destructives dels cadells (Wells i Hepper, 2000).

Les intervencions amb gossos: l'orientació a la millora del benestar i el comportament caní

A través de la literatura científica relacionada amb l'espècie canina i el context d'institucionalització en cas d'abandó, pèrdua o situació anàloga, s'identifiquen diversos tipus d'intervencions orientades a la modificació de comportaments considerats desadaptatius, així com també a la consolidació de conductes positives i/o adaptatives, tot i que aquestes últimes en menor mesura. Aquestes intervencions directes amb els gossos s'identifiquen tant com a eines útils per a treballar comportaments animals com, a nivell global, per millorar el benestar animal mentre romanen en els centres, atès que el seu impacte es considera que va més enllà de la conducta animal, tenint efectes a nivell del funcionament biopsicosocial dels gossos (Barrera et al., 2008). Ara bé, determinats estudis han posat de manifest que l'aplicació de les intervencions als animals pot portar tant a manifestacions conductuals adaptatives com desadaptatives,

en funció de la continuïtat estimulativa que es produeixi just després de les mateixes (Protopopova et al., 2018).

El tipus d'intervencions identificades en publicacions de científiques es basen fonamentalment en l'enriquiment ambiental (Newberry, 1995 citat a Barrera et al., 2008), ja sigui animat o inanimat (Wells, 2004, citat a Barrera et al., 2008), l'entrenament en obediència (Adams, Navarro, Hutchinson i Leed, 2004; Hennessy, Morris i Linden, 2006 citats a Barrera et al., 2008) i l'eliminació d'estímuls aversius (Spruijt et al., 2001 citat a Barrera et al., 2008).

Les activitats d'enriquiment ambiental animat (Wells, 2004, citat a Barrera et al., 2008; Lamon et al., 2021) inclouen tant els exercicis enfocats a la socialització amb altres gossos com la socialització amb humans a través de jocs, contacte físic mitjançant carícies o rasant suaument, el contacte a través de la veu o mitjançant passejos.

Les activitats d'enriquiment ambiental inanimat (Hubrecht, 1993; Schipper, Vinke, Wells i Hepper, 2000; Wells, 2004; Graham, Wells i Hepper, 2005 citats a Barrera et al., 2008) es basen en proporcionar-los estímuls que suposin canvis en el seu entorn i alhora representin algun tipus de novetat. Es porten a terme mitjançant elements com joguines, caixes-vivenda, plataformes, estímuls olfactoris (com per exemple la introducció d'aromes amb determinades propietats relaxants o estimulants) o estímuls auditius (com qualsevol tipus de música clàssica).

L'entrenament en obediència (Adams, Navarro, Hutchinson i Leed, 2004; Hennessy, Morris i Linden, 2006 citats a Barrera et al., 2008) es porta a terme habitualment mitjançant activitats vinculades amb el condicionament operatiu incorporant de manera sistemàtica reforçaments positius.

L'eliminació d'estímuls aversius (Barrera et al., 2008; Lamon et al., 2021) consisteix a eliminar de l'entorn dels animals els estímuls que siguin font d'estrès o puguin causar algun tipus de malestar en l'animal. Així, la reducció de sorolls, l'eliminació o disminució de determinades olors, la limitació/modulació en l'accés a les instal·lacions de persones desconegudes o l'eliminació d'estímuls que s'experimentin com a hostils a través de l'establiment de rutines en representaria una mostra.

Els processos d'adopció de gossos de protectores, refugis o centres d'acollida animal

Els processos d'adopció de gossos que passen una part de la seva vida a protectores, refugis o centres d'acollida animal en la bibliografia publicada de l'àmbit s'avaluen segons dues perspectives, la primera en relació a l'anomenada "adoptabilitat" dels animals o possibilitats d'adopció (Herron et al., 2014; Hennessy et al., 2020; Bochis et al., 2022; Raudies et al., 2021), i la segona en relació als factors que poden influir en l'èxit o la devolució dels gossos una vegada aquests ja han estat adoptats (Van der Borg et al., 1991; Wells i Hepper, 2000; Stephen i Ledger, 2006; Barrera et al., 2008; McGuire i Jean-Baptiste, 2023).

En l'anàlisi dels processos d'adopció, el comportament dels gossos esdevé un factor central per explicar tant les possibilitats d'adopció com l'èxit o la fallida de les mateixes una vegada ja s'han materialitzat (Van der Borg et al., 1991; Wells i Hepper, 2000; Stephen i Ledger, 2006; Barrera et al., 2008; Herron et al., 2014; Hennessy et al., 2020; Fundación Affinity, 2022; McGuire i Jean-Baptiste, 2023). En relació a les adopcions, en determinats contextos anglosaxons, es realitzen bateries de proves comportamentals

com a instrument per detectar possibles problemes en els processos d'adopció (Barrera et al., 2008), suggerint, doncs, que la conducta és causa explicativa directa de la fallida de les adopcions o de que certs animals es converteixin en els anomenats "invisibles".

Objectius i hipòtesis de treball

L'objectiu general de la recerca és analitzar els factors que determinen el benestar dels gossos a les protectoras, refugis i centres d'acollida animal i la seva influència en la conducta animal i els processos d'adopció.

Els objectius específics es concreten en:

- Analitzar els principals problemes de conducta que presenten els gossos institucionalitzats en protectoras, refugis i centres d'acollida animal.
- Avaluar la relació entre els principals problemes de conducta dels gossos a les protectoras, refugis i centres d'acollida animal i els seus estats emocionals i psicològics.
- Identificar factors de protecció i de risc que poden condicionar el benestar animal a les protectoras, refugis i centres d'acollida animal, la seva conducta i l'èxit de les adopcions.

Es planteja la hipòtesi que el nivell de benestar dels gossos a les protectoras, refugis i centres d'acollida animal impacta en la manifestació conductual dels gossos i en l'èxit de les adopcions.

Justificació i contribució de la recerca

Actualment les protectoras d'animals a Catalunya i a Espanya es troben saturades i de les adopcions de gossos que s'aconsegueixen portar a terme al voltant d'un 10% resulten fallides en els primers 6 mesos (retorn dels animals). Una de les justificacions més comuns d'aquests retorns a les protectoras i refugis són els problemes de comportament postadopció (agressions, problemes d'ansietat, pors, comportaments compulsius, altres (Uribe et al., 2007) (Fundación Affinity, 2022).

Si bé s'ha de tenir en compte que els gossos ja compten amb un històric vital que necessàriament ha hagut de tenir el seu impacte, el seu pas per protectoras d'animals i refugis els proporciona unes condicions ambientals, nutricionals, lúdiques, relacionals i higiènico-sanitàries que també tenen un impacte en el seu benestar (Tuber et al. 2016), de manera que la generació d'evidència científica respecte els factors que fomenten i

influeixen en el benestar animal en el context d'una protectora o refugi, i els efectes sobre la seva conducta pretén ser d'utilitat per tal que els professionals que treballen en aquests equipaments tinguin més elements per tal de poder garantir, dins les seves possibilitats, el benestar animal previ a l'adopció i l'èxit de les mateixes.

Per altra banda, si tenim en compte que a nivell d'Espanya i de Catalunya la recerca en aquest àmbit és molt limitada, esdevé necessari poder portar a terme estudis com el que es planteja en la present recerca per tal de generar evidència científica contextualitzada que sigui d'utilitat i aplicabilitat directa per les protectores, refugis i centres d'acollida del nostre país. També, la visibilització de la realitat dels gossos recollits per aquests centres i de la tasca que s'hi porta a terme ha de ser element de sensibilització social i de promoció dels drets dels animals domèstics en consonància amb la legislació i les normatives autonòmiques i estatals vinculades a aquest àmbit.

Paral·lelament s'ha de destacar que la bibliografia generada entorn aquesta temàtica en termes generals posa el focus en els factors que influeixen en el deteriorament del benestar dels gossos i en les alteracions del conductuals, fisiològiques i socials derivades fonamentalment dels factors estressants, considerant un punt clau de la present recerca la doble anàlisi que es porta a terme per tal d'incorporar els factors protectors relacionats amb el benestar, els comportaments adaptatius i l'èxit de les adopcions.

Mètode

Disseny

El disseny seleccionat per portar a terme la investigació és un disseny de recerca no experimental atès que no s'ha portat a terme cap estratègia que impliqui manipulació o proves als gossos de les protectores, refugis i/o centres d'acollida animal. La recerca s'ha plantejat segons una estratègia de tipus associatiu per tal de realitzar un estudi predictiu orientat a indagar en les correlacions entre diverses variables que poden influir en l'èxit o la fallida dels processos d'adopció. De manera específica s'ha cercat si és possible identificar una correlació entre les variables benestar-conducta-adopcions mitjançant un disseny correlacional simple, per tal de generar evidència que mostri si el benestar dels gossos als centres impacta en la seva conducta i alhora tant aquesta com els nivells de benestar poden arribar a predir en algun grau l'èxit o la fallida de les adopcions. En aquest sentit l'estudi portat a terme és de tipus predictiu (Ato et al., 2015) i s'ha elaborat mitjançant l'obtenció d'informació de caire subjectiu derivada de l'experiència diària i intensiva d'etòlegs, cuidadors, educadors canins, voluntaris o altre personal dels centres que estan en contacte directe amb els gossos.

Les variables contemplades (Taula 1) són tant observables com no observables directament però mesurables, atès que aquestes últimes s'ha considerat que poden ser inferides mitjançant altres variables observables, fet que apunta a la complexitat de la recerca.

Taula 1. Variables analitzades a l'estudi: tipologia, definició i operativització

Variable	Tipologia	Definició	Operativització
Benestar	Qualitativa categòrica	Estat físic i psicològic que determina com viu i com mor un animal (OIE, 2022)	Benestar físic Benestar emocional/psicològic Benestar social
Comportament	Qualitativa categòrica	Conjunt d'actes o activitats mitjançant les quals els individus es relacionen amb el seu medi com a resposta als estímuls que aquest li proporciona (Gil Burmann i Lledo Ferrer, 2008 citats a Gil et al., 2014)	Conductes adaptatives Conductes desadaptatives
Adopció	Qualitativa categòrica	Acció destinada a proporcionar de manera permanent una llar a animals perduts o abandonats (Ajuntament de Barcelona, s.d.)	Èxit adopcions Fallida adopcions "Adoptabilitat"

Pel que fa la qualitat en l'aplicació del disseny de la recerca s'ha contemplat l'obtenció d'uns resultats amb validesa externa atès que s'espera que els resultats puguin ser generalitzables a qualsevol protectora, refugi o centre d'acollida d'animals que no contempli l'eutanàsia activa sense motius mèdics completament justificats (pel fet de considerar-se un puntal en la filosofia de servei que les diferencia d'altres tipus d'institucionalització d'animals abandonats, perduts o situació anàloga).

Es configura una recerca de mostra única no aleatòria que a efectes de recollida d'informació es divideix en dos grups d'estudi complementaris. El primer grup està format per protectores, refugis o centres d'acollida animal en el que s'han realitzat entrevistes en profunditat, s'han realitzat visites a les instal·lacions (sempre que hagi estat possible acordar data) i se'ls ha fet arribar un formulari enquesta via correu electrònic. El segon grup està format per protectores, refugis o centres d'acollida d'animals en els que únicament se'ls ha fet arribar el formulari esmentat via correu electrònic (Annex 1).

L'assignació al grup d'estudi es realitza exclusivament en funció de la disponibilitat o preferències de les mateixes protectores o refugis, de la proximitat territorial de la investigadora i del temps disponible per portar a terme el treball de camp. Es descarta la recollida d'informació de manera exclusiva amb entrevista o enquesta per la necessitat de recollida de dades en totes les seves possibilitats per tal d'obtenir la màxima informació, tant de caire quantitatiu com de caire qualitatiu.

Es considera que per la tipologia d'estudi, l'objecte d'investigació i la limitació temporal per portar-la a terme no serà possible controlar les variables estranyes, de manera que no es preveu que sigui una investigació que compti amb validesa interna de resultats (Ato et al., 2015) i que per tant tot i arribar a identificar l'existència de correlació entre les variables analitzades es contempla que hi hagi altres factors o elements que impactin en els resultats de les adopcions.

Participants

La població diana de la recerca portada a terme són protectores, refugis i centres d'acollida animal de Catalunya. El treball de camp s'ha realitzat durant 3 mesos, concretament entre els mesos de març i maig de 2023.

S'ha cercat una mostra d'un mínim de 10 protectores i/o refugis i un màxim de 25 d'entre el llistat de totes les protectores i refugis registrats de Catalunya i disponibles a la pàgina web de FAADA (Fundació per l'assessorament i acció en defensa dels animals)¹ i a la pàgina web de Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya². La limitació de protectores, refugis i centre d'acollida animal es planteja per tal de garantir la viabilitat de l'anàlisi de dades amb el temps disponible per portar a terme la present investigació, però alhora garantir un mínim de representativitat de la mostra. La col·laboració inicialment es sol·licita via correu electrònic i formularis web a 57 protectores, refugis i/ centres d'acollida animal de Catalunya obtenint una taxa de resposta del 38,6% de la mostra inicial (22 centres) (Annex 2). S'ha fet arribar el document de consentiment informat (Annex 3) per a la seva signatura exclusivament als participants que han proporcionat informació que no s'ha recollit i tractat de manera anonimitzada, atès que pel que fa la informació recollida de manera anònima aquest s'ha obtingut mitjançant avís explícit d'acceptació del consentiment en cas de contestar l'enquesta.

La configuració de la mostra es realitza mitjançant la cerca de protectores d'animals de l'àmbit territorial de Catalunya que comptin amb instal·lacions pròpies, que tinguin gossos acollits i que treballin processos d'adopció en famílies. S'exclouen de la mostra protectores, refugis i centres d'acollida que no compleixin aquestes tres condicions atès que totes elles són necessàries per poder treballar els objectius plantejats en la present recerca.

Material

Els instruments utilitzats per portar a terme la recerca han estat els següents:

- Una enquesta amb preguntes de resposta múltiple obligatòria, resposta única obligatòria, resposta oberta obligatòria i resposta oberta opcional elaborada mitjançant formulari Google Forms.
- Entrevistes semiestructurades segons el guió que han proporcionat les preguntes configurades a l'enquesta i portades a terme en el context de protectores, refugis i/o centres d'acollida.
- Bibliografia documental obtinguda a través dels següents portals bibliogràfics i motors de cerca: Dialnet, PsycInfo, Google Scholar, cercador Discovery de la Universitat Oberta de Catalunya, ScienceDirect, PubMed, MDPI (Publisher of Open Access Journals).

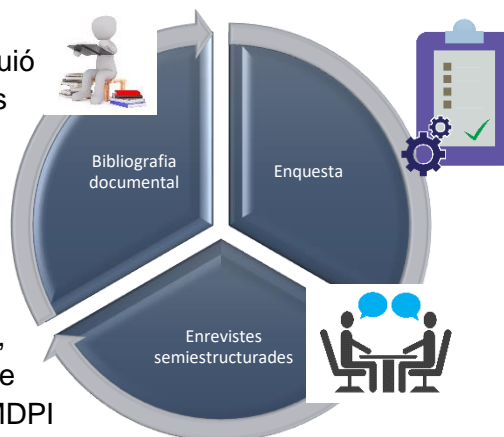

Figura 1. Instruments per a la recerca

Font: elaboració pròpia³

¹ <http://faada.org/entidades-asociaciones-protectoras>

²

https://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/patrimoni_natural/animals_companyia_experimentacio/animals_companyia/entitats_proteccio_defensa_animals/

³ Imatges lliures de dret d'autor extretes de: <https://pixabay.com/es/>

Recollida de dades

La recollida de dades s'ha realitzant mitjançant fonts de dades primàries (enquesta i entrevista) i fonts de dades secundàries (cerca bibliogràfica).

L'enquesta mitjançant la qual s'ha recollit una part significativa de les dades relacionades amb el treball de camp (Annex 4) s'ha estructurat en base a 3 blocs de preguntes i un total de 51 preguntes, 29 de resposta obligatòria i 22 de resposta opcional (Taula 2). De manera més específica la seva estructura es concreta en:

Taula 2. Distribució i tipologia de preguntes de l'enquesta

	BLOC 1: <i>Informació genèrica dels centres</i>	BLOC 2: <i>Benestar Animal</i>	BLOC 3: <i>Comportament animal i èxit de les adopcions</i>
Total preguntes	5	24	22
<i>Preguntes d'opció de resposta múltiple i obligatòria</i>	3	6	5
<i>Preguntes de resposta única i obligatòria</i>	0	5	5
<i>Preguntes obertes i opcionals</i>	2	11	9
<i>Preguntes obertes i obligatòries</i>	0	2	3

L'enquesta ha estat la base-guió de les entrevistes que s'han previst semiestructurades (Annex 5) per tal de recollir informació tant de naturalesa quantitativa com qualitativa, així com per complementar i ampliar en context totes les respostes previstes, especialment les d'elecció múltiple i de resposta única.

Les enquestes s'han fet arribar a les protectores, refugis o centres d'acollida animal col·laboradors preferentment via correu electrònic i les entrevistes s'han realitzat en el context físic dels centres previ acord de dia de trobada i via telefònica.

S'ha contemplat l'obtenció prèvia d'un recull de documentació científica relacionada amb les variables a analitzar, tant a nivell nacional com a nivell internacional contemplant les possibles variacions contextuais en la interpretació de la mateixa.

Anàlisi de dades

El conjunt d'informació recollida mitjançant les enquestes i les entrevistes s'han analitzat segons tipologia de dades, sent estructurada i organitzada en funció de la hipòtesi d'estudi plantejada i els objectius general i específics definits.

Per tal d'analitzar els factors de risc i de protecció del benestar a les protectores, refugis i centres d'acollida animal, les especificitats del comportament animal als centres i la relació entre els estats psicològics dels gossos i el seu comportament s'ha portat a terme una anàlisi de tipus descriptiu, centrat en mesures de freqüència.

Per al conjunt de variables categòriques ordinals i les variables categòriques ordinals resultants de preguntes d'opció de resposta múltiple i obligatòria i les preguntes d'opció de resposta única i obligatòria s'ha portat a terme una anàlisi de freqüències mitjançant el programari IBM SPSS Statistics (versió 22) obtenint del conjunt de dades tant les freqüències absolutes com les freqüències relatives.

Per a les preguntes de resposta oberta s'ha portat a terme una anàlisi categorial (anàlisi de contingut centrat en la temàtica), classificant mitjançant categories i subcategories les diferents unitats textuais identificades en les respostes donades pels centres. La freqüència absoluta i relativa de les diferents subcategories relacionades amb els diferents factors de risc i protecció del benestar als centres i alhora de la freqüència de determinades unitats textuais (mots/frases amb significats temàtics similars) dins aquestes subcategories ha estat la base per determinar la rellevància o el pes de determinats elements o factors relacionats amb la temàtica (Riba, 2023). La classificació de la informació recollida mitjançant preguntes obertes s'ha realitzat en taules creades *ad hoc* per cadascuna de les preguntes que s'han considerat més rellevants per assolir els objectius de la recerca i verificar o refutar la hipòtesi plantejada.

Per tal d'examinar l'impacte que té el benestar als centres en el comportament dels gossos i en els processos d'adopció s'han portat a terme dues tipologies d'anàlisi utilitzant el programari IBM SPSS Statistics (versió 22).

Una primera anàlisi de les freqüències absolutes i relatives de les diferents possibilitats d'impactes contemplats (benestar-processos d'adopció, benestar-comportament, comportament-processos d'adopció) mitjançant el programari IBM SPSS Statistics (versió 22) i segons índex de nivells d'impacte (totalment, en gran part, parcialment, gens).

La segona anàlisi s'ha enfocat a analitzar l'existència de correlacions entre els diferents impactes que s'identifiquen a nivell de centres relacionats amb les associacions de les variables d'estudi. Per portar a terme aquesta anàlisi s'han creat *ad hoc* noves variables de *grau d'impacte* (Taula 3) segons una jerarquia de l'índex definit com a *nivell de relació* (totalment, en gran part, parcialment, gens).

Taula 3. Variables de grau d'impacte creades *ad hoc* per analitzar la correlació de les variables benestar-comportament-èxit adopció

Relació	Tipologia	Definició	Operativització
Grau d'impacte del comportament en l'èxit de les adopcions (CE)	Categòrica ordinal	Nivell d'influència del comportament animal a protectores, refugis i centres d'acollida animal en el resultat final de les adopcions.	Totalment En gran part Parcialment Gens
Grau d'impacte del benestar en l'èxit de les adopcions (BE)	Categòrica ordinal	Nivell d'influència del benestar animal a protectores, refugis i centres d'acollida animal en el resultat final de les adopcions	Totalment En gran part Parcialment Gens
Grau d'impacte del benestar en el comportament (BC)	Categòrica ordinal	Nivell d'influència del benestar animal a protectores, refugis i centres d'acollida animal en el comportament dels animals	Totalment En gran part Parcialment Gens

Per tal de portar a terme l'anàlisi de correlacions també s'ha utilitzat el programari IBM SPSS Statistics (versió 22) portant a terme les següents accions:

- *S'han establert tres hipòtesis nul·les i tres hipòtesis alternatives segons relacions de variables establertes (Annex 6)*

L'establiment d'aquestes hipòtesis s'orienta a provar les possibles relacions de les variables plantejades en el present estudi:

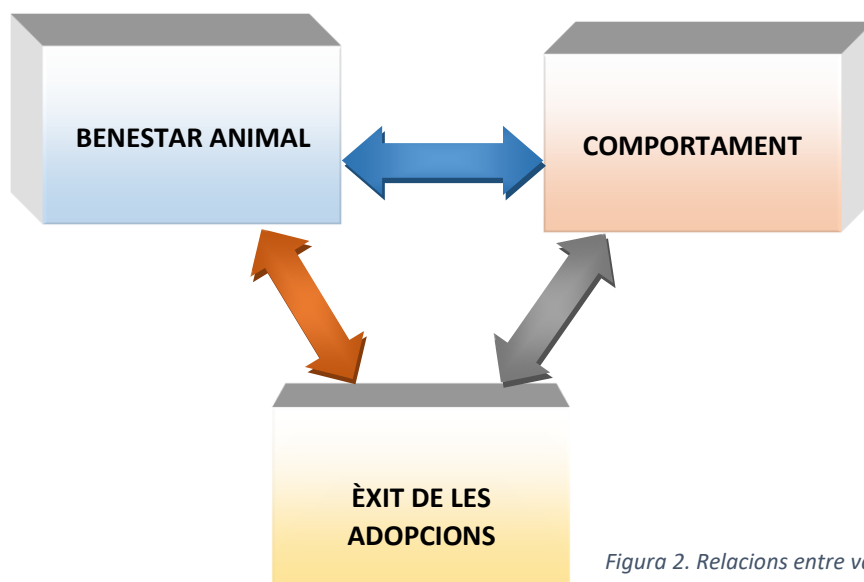

Figura 2. Relacions entre variables

Font: elaboració pròpia

- *S'ha determinat la distribució de les dades*

Atès que la nostra mostra és menor a 50 subjectes (centres) per tal de determinar si les variables segueixen una distribució normal s'ha aplicat la prova de Shapiro Wilk (Annex 7). La significació estadística inferior a 0.05 ($P < 0.05$) ens ha indicat que les dades no segueixen una distribució normal i per tant per realitzar comparacions entre aquestes elles s'ha d'utilitzar estadística no paramètrica.

- *S'han analitzat les correlacions entre les diferents variables creades adhoc.*

Donada la tipologia de variables (categòriques ordinals) i que totes elles tenen el mateix nombre i tipus de categories (1-totalment, 2-en gran part, 3- parcialment, 4-gens) s'ha aplicat l'estadístic Tau-b de Kendall.

Resultats

Les protectores, refugis i centres d'acollida animal

S'han realitzat 57 peticions d'enquesta i/o entrevista realitzades a protectores, refugis i centres d'acollida animal de Catalunya, havent rebut 22 respostes completes d'enquesta (38,6% de resposta), de les quals dues han estat ampliades mitjançant entrevista (una mitjançant visita al centre). Del total de centres que finalment conformen la mostra, un 63,6% (14) són de titularitat privada (associacions, fundacions o similars) i un 36,4% (8) de titularitat pública (de gestió directa, indirecta i/o concertada). Per altra banda, un 45,4% dels centres allotgen menys de 50 gossos (10) mentre que 54,6% n'allotgen més de 50 (12 equipaments dels quals 6 n'allotgen més de 100).

A destacar que de les 22 protectores, refugis o centres d'acollida enquestats només 5 d'elles (22,7%) compten amb la figura professional de l'etòleg/oga, i d'aquestes 4 són de titularitat municipal (75%) i només 1 de titularitat privada (25%). Per altra banda, l'únic perfil de recurs humà que trobem en la gran majoria d'equipaments és el de voluntari/ària (90,9%).

El benestar dels gossos als centres: factors de risc i protecció

Per tal d'analitzar quins són els factors que podrien incidir, tant des d'una vessant positiva (factors de protecció) com des d'una vessant negativa (factors de risc) en el benestar dels gossos als centres s'han considerat tres variables: els propis gossos, les persones amb les que els gossos tenen contacte i el propi centre, tant a nivell d'instal·lacions i funcionament com a nivell de disponibilitat de recursos econòmics.

Característiques dels gossos o de les seves circumstàncies

Pel que fa les característiques dels gossos o de les seves circumstàncies (Annex 8) s'han analitzant tant factors biològics (edat, mida, raça, sexe), com factors socials (vida anterior si és coneguda) com psicològics (relacionats amb la personalitat, específicament el temperament), sent l'edat (14 respostes influència + / 15 influència negativa), la vida anterior (13 influència + / 18 influència -) i el temperament (14 influència + / 15 respostes d'influència -) les característiques identificades per un major percentatge de centres com a qualitats canines que poden influir tant negativament com positivament en el seu benestar.

En la categoria "Altres" se'n destaca la identificació de l'adaptabilitat del gos com a factor determinant per l'assoliment del benestar. Aquest factor també ha estat identificat en una de les entrevistes realitzades:

(...) hi ha gossos que són molt més adaptables, si és un gos equilibrat que ha tingut una educació i una socialització més o menys bona s'adapten bé (...) (Pilar Pons, Fundació Daina, comunicació personal, 17 d'abril de 2023)

El comportament dels gossos

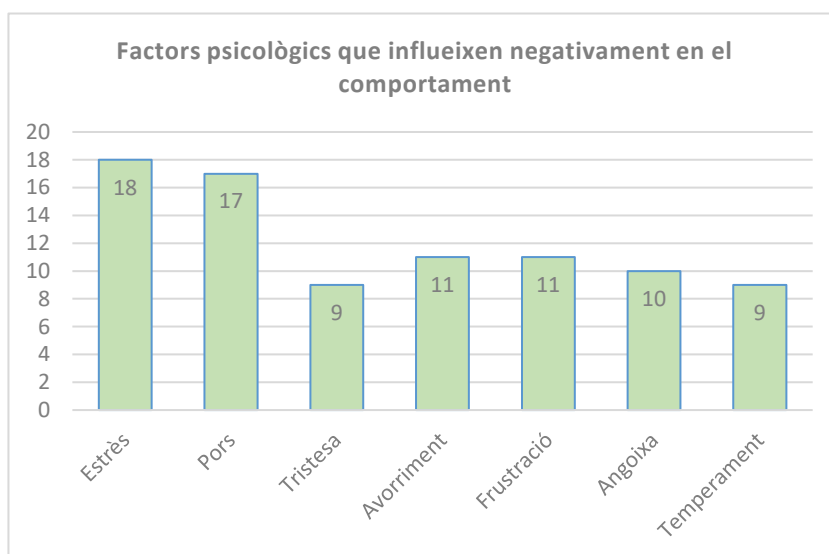
L'anàlisi dels principals problemes de comportament (Taula 4) ens mostra com el 100% dels centres (22) identifica els problemes de sociabilitat com una de les problemàtiques més preocupants que els gossos presenten de manera habitual als centres, seguit de les manifestacions diverses de por (90,9% dels centres-20) i de les agressions a altres gossos (81,8% dels centres-18).

Taula 4. Comportaments preocupants més habituals dels gossos institucionalitzats

Comportaments preocupants més habituals	Freqüència	Percentatge de centres
Problemes de sociabilitat	22	100,0%
Manifestacions de por	20	91,9%
Agressió a altres gossos	18	81,8%
Ansietat per separació	14	63,6%
Hiperactivitat	11	50,0%
Estereotípies	11	50,0%
Agressió a humans	10	45,5%
Protecció excessiva d'aliments	9	40,9%
Vocalitzacions	9	40,9%
Territorialitat	7	31,8%
Coprofàgia	4	18,2%
Plors excessius	4	18,2%
Inactivitat	2	9,1%
Autolesions	1	4,5%

Pel que fa a l'anàlisi de la situació emocional/psicològica dels gossos (Gràfic 1), un 95,5% (21) dels centres enquestats han manifestat que existeix algun factor emocional o psicològic que influeix negativament en el comportament dels gossos mentre romanen al centre, sent el factor amb percentatges més elevats de resposta l'estrès (un 81,8% dels centres- 17 centres) i la por (77,3% dels centres-17 centres).

Gràfic 1. Factors psicològics que influeixen negativament en el comportament dels gossos

L'anàlisi dels comportaments adaptatius més habituals als centres s'ha realitzat a partir de la identificació de freqüència de mots/frases segons respostes a pregunta oberta (Annex 9). Aquesta anàlisi mostra com la conducta social tant amb persones com amb altres gossos (sociabilitat) és el que compta amb més freqüència d'ocurrència entre els centres enquestats (48.2% dels mots/frases-13), seguit de la conducta lúdica positiva (14,8%-4) i l'acceptació de la manipulació (14,8%-4).

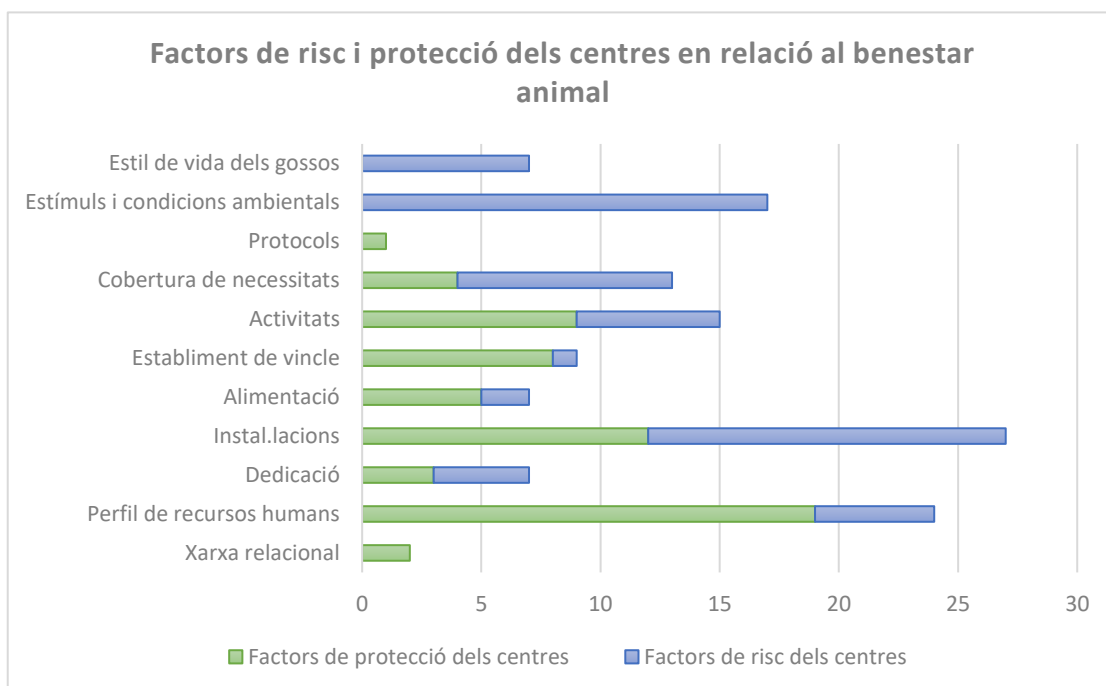
Cuidadors, educadors o altre personal que està en contacte amb els gossos

Les dades indiquen que un 100% dels centres enquestats consideren que hi ha certes característiques i maneres de fer del personal que està en contacte amb els gossos que influeixen positivament en el benestar dels gossos als centres i que per tant actuen com a factor protector. Els resultats (Annex 10) indiquen que l'actitud de les persones que estan en contacte amb els gossos és la característica anomenada, amb una freqüència d'ocurrència textual més elevada (25-46,31% del total de mots/frases), sent la paciència, l'afecte, la calma i el respecte les unitats semàntiques que més s'han anomenat dins aquesta subcategoria. Els coneixements (11), l'atenció a les necessitats dels gossos (8) i l'empatia (5) també són de les més anomenades pels centres.

El centre: funcionament, infraestructura i/o recursos econòmics disponibles

Els factors de protecció i de risc dels centres en relació al benestar dels gossos (Gràfic 2) s'han recollit mitjançant pregunta oberta analitzant la freqüència de mots i frases vinculades a 11 subcategories que es relacionen amb el funcionament dels centres, la seva infraestructura i les circumstàncies ambientals que impacten en els gossos.

Gràfic 2. Factors de risc i de protecció dels centres en relació al benestar dels gossos

Pel que fa els factors de risc (Annex 11) se'n destaquen de manera important les limitacions de les seves instal·lacions, fonamentalment pel que fa els espais i la seva massificació, i tots aquells estímuls i condicions ambientals que provoquen estrès i ansietat als gossos, com els sorolls i les visites externes.

Els factors protectors (Annex 12) relacionats amb el centre es vinculen de manera més destacada amb els recursos humans dels centres, i de manera important amb la presència de voluntariat (57,9% del total de mots/frases relacionats amb la subcategoria perfil de recursos humans), tot i que la formació d'aquests es considera important per tal que no esdevinguin un factor de risc.

Les variables recursos econòmics i estratègies d'intervenció, avaluades de manera específica com a factor de risc i factor protector respectivament per ser variables que segons el 100% dels centres impacten d'alguna manera en el benestar dels gossos, han mostrat els següents resultats de manera més destacada:

Les principals limitacions en el benestar dels animals relacionades amb la manca de recursos econòmics suficients (Annex 13) es relacionen amb la necessitat d'ampliació de personal (majoritàriament fent referència a personal qualificat com etòlegs) amb una freqüència de resposta a pregunta oberta d'un 42,9% del total d'unitats textuais identificades (18 unitats d'un total de 42), seguida de la necessitat de millores i/o ampliació de les instal·lacions que ha presentat una freqüència d'ocurrència del 38,1% del total d'unitats textuais (16 unitats d'un total de 42).

Les dades de la variable intervencions i avaluació del benestar dels gossos mostren que les eines d'avaluació majoritàriament utilitzades són les indicades a la taula 5.

Taula 5. Tipologia d'eines i estratègies utilitzades pels centres per avaluar el benestar físic i psicològic dels gossos

Eines i estratègies per avaluar el benestar físic	Els controls i revisions veterinàries són les eines i estratègies majoritàriament identificades, tot i que algun centre exposa que la manca de recursos no permet portar-los a terme de manera periòdica ni amb tots els gossos.
Eines i estratègies per avaluar el benestar psicològic/emocional	L'observació és l'estratègia majoritàriament utilitzada. Només s'identifica una resposta que indiqui la utilització d'escala estandarditzades o similars.

I pel que fa la tipologia d'intervencions (Annex 14) se'n destaca la utilització d'aliments extres (19 respostes- un 86,4% dels centres), seguit de la socialització amb altres gossos (18 respostes) i amb humans (17), així com l'ús de joguines (17) i l'eliminació d'estímul aversius (13). Del total de la mostra analitzada un 100% dels centres exposa portar a terme intervencions d'enriquiment, ja sigui animat, inanimat o ambdós.

En la categoria "Altres" en destaca la derivació de gossos a cases d'acollida, el treball específic per a la dessensibilització sistemàtica a estímuls aversius ("treballem la por als focs artificials, cotxes, camions, etc.") o l'habitució a espais urbans ("El nostre refugi se situa en un entorn rural i sense això molts gossos acaben derivant pors als estímuls de les ciutats").

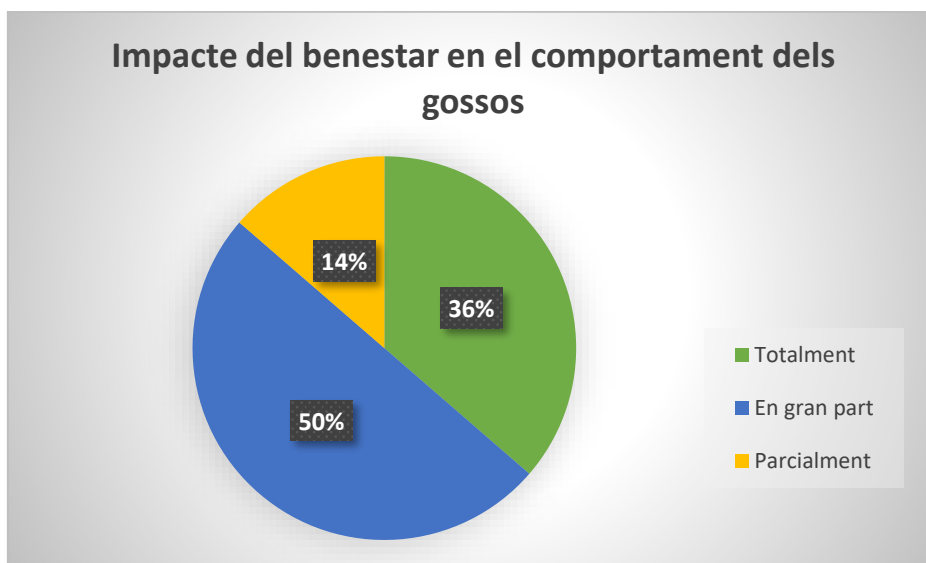
En el marc d'una de les entrevistes realitzades ha sorgit una variable no considerada inicialment en el present estudi: la variable captivitat com a factor de risc dels centres.

No sé si científicament s'ha demostrat "l'efecte valla" o "l'efecte reixa", moltes vegades als gossos a través de la reixa els surt un instint de defensa, la reactivitat (...) (Pilar Pons, Fundació Daina, comunicació personal, 17 d'abril de 2023)

El benestar als centres, el comportament i els processos d'adopció

Impacte del benestar al centre en el comportament dels gossos

El 100% dels centres enquestats consideren que el benestar dels gossos al centre té algun nivell d'impacte en el seu comportament (Gràfic 3). El 50% (11) dels enquestats consideren que el benestar influeix de manera important (*en gran part*) en el comportament que manifesten, mentre que un 36,4% (8) considera que aquest hi impacta totalment. Només un 13,6% (3) del centres identifica que el benestar és un més dels múltiples factors que poden influir en el comportament dels animals, posant com a exemple la importància de la vida prèvia en l'expressió conductual dels gossos al centre.

Impacte del benestar al centre en els processos d'adopció

Impacte del benestar en les trajectòries de vida

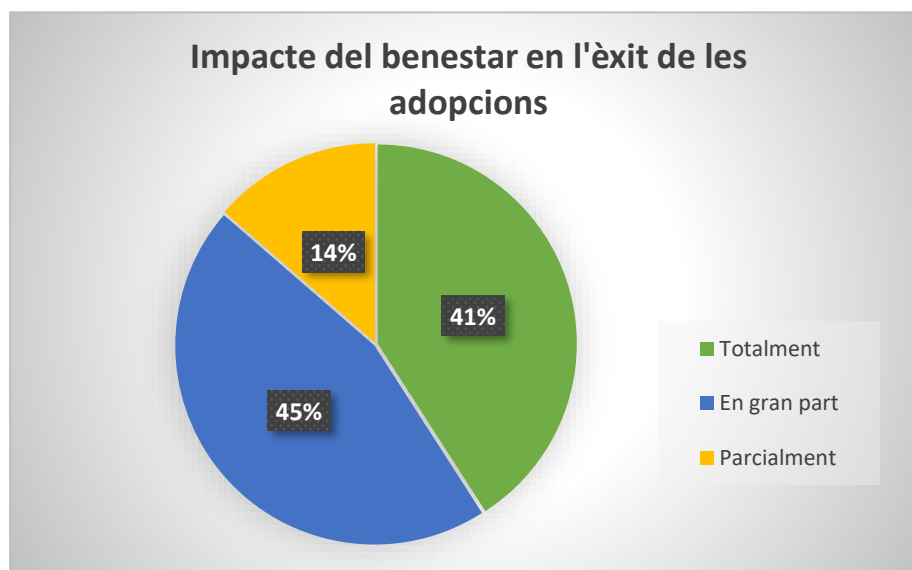
Un 77,3% (17 centres) de la mostra indica que el benestar i la qualitat de vida que els gossos assoleixin al centre tindrà algun tipus d'impacte a mig i llarg termini, ja sigui de manera positiva o negativa, mentre que un 22,7% (5) indiquen que no necessàriament.

Els centres que consideren que el benestar té un impacte més enllà de la seva estada al centre, en pregunta oberta (Annex 15) el relacionen directament amb l'èxit o fallida de les adopcions en un 31,6% de les respostes (4 respostes relacionades amb l'èxit i 2 amb la fallida) i amb l'"adoptabilitat" dels gossos en un altre 31,6% (4 respostes relacionen positivament el benestar amb les possibilitats d'adopció i 2 amb les dificultats per ser adoptats). Per tant l'impacte del benestar amb els processos d'adopció (èxit o fallida d'adopcions i "adoptabilitat") s'identifica en un 63,2% de la mostra. Les respostes genèriques (per exemple "els hi va molt bé" "l'estrès crònic") o identificatives d'altres factors que impacten en els gossos diferents al benestar ("el que els marca és el maltractament") representen el 36,8% de respostes restants (7).

Impacte del benestar en l'èxit de les adopcions

El 100% dels centres enquestats consideren que el benestar dels gossos al centre té algun tipus d'impacte en els processos d'adopció (Gràfic 4). Un 40,9% de la mostra indica que el benestar dels gossos al centre influeix totalment en l'èxit de les adopcions mentre que un 45,5% de les protectores, refugis i centres d'acollida indiquen que el benestar hi influeix en gran part però que es podria identificar algun altre factor que també en determinaria l'èxit independentment que el gos hagi tingut o no nivells òptims de benestar mentre ha estat al centre. Un 13,6% de la mostra ha indicat que el benestar al centre només influeix parcialment en l'èxit de les adopcions atès que consideren que hi ha molts altres factors que hi influeixen independentment de la situació de benestar o malestar que hagi experimentat al centre.

Gràfic 4. Impacte del benestar en l'èxit de les adopcions

Del total de centres enquestats que consideren que el benestar al centre influeix totalment en l'èxit de les adopcions (9), sis d'ells han contestat mitjançant pregunta oberta els motius pels quals estableixen aquesta relació com a determinant. Un 100% de les respostes es vinculen a les possibilitats que el gos pugui ser adoptat ("adoptabilitat") ja sigui per la predisposició de les famílies a adoptar un gos que no presenti nivells òptims de benestar (com l'equilibri emocional) o per les dificultats de trobar famílies que des dels centres es considerin idònies per adoptar gossos amb determinades problemàtiques. D'aquesta manera, es considera que si es redueixen les possibilitats d'adopció també se'n redueixen les possibilitats que aquestes es portin a terme i que siguin un èxit.

Impacte del comportament en els processos d'adopció

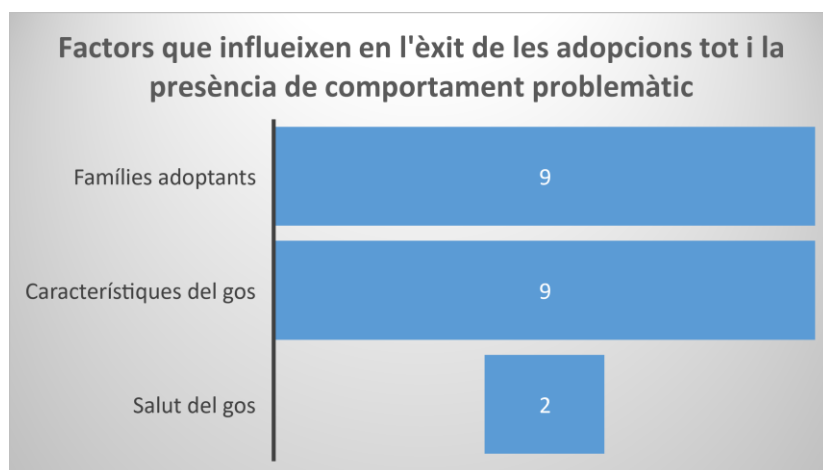
Impacte del comportament en l'èxit de les adopcions

El 100% de la mostra de centres considera que el comportament dels gossos té algun tipus d'impacte en els processos d'adopció. Un 45,5% dels centres manifesta que el comportament dels gossos influeix totalment en l'èxit de les adopcions, mentre que un 50% de la mostra considera que hi influeix en gran part però que hi hauria algun altre factor que també en pot determinar l'èxit tot i la presència de comportaments considerats problemàtics, i que per tant el factor comportament, per sí sol, no en determina el resultat. Només un dels centres (4,5% de la mostra) especifica que el comportament només influeix parcialment atès que es poden trobar multiplicitat de factors que hi influeixen.

L'anàlisi de les respostes a pregunta oberta sobre quins altres factors es considerarien determinants en l'èxit de les adopcions independentment de la presència d'un comportament problemàtic (Annex 16) (Gràfic 5), s'ha portat a terme analitzant freqüència d'ocurrència d'unitats textuals de les respostes dels 11 centres que han

contestat aquesta pregunta plantejada com a opcional i només per aquells centres que no han considerat que el comportament influeix totalment en l'èxit de les adopcions.

Gràfic 5. Factors que influeixen en l'èxit de les adopcions tot i la presència de comportament problemàtic

L'anàlisi de les respostes ofereix uns resultats on les famílies adoptants i les característiques del gos mostren un pes important com a factors que influeixen en l'èxit de les adopcions independentment de la presència de comportament considerat problemàtic una vegada adoptats.

Pel que fa les famílies adoptants (considerada variable estranya en relació al present estudi) el pes donat al seu impacte en l'èxit de les adopcions en les dues entrevistes realitzades i posant-lo en relació amb la variable comportament ha estat el que es pot observar a la taula 6.

Taula 6. Pes de la variable famílies adoptants en relació a la variable comportament

	Percentatge comportament	Percentatge família adoptant
Informant centre 1	50%	50%
Informant centre 2	40%	60%

Resultats de l'anàlisi correlacional dels impactes

Les tres anàlisis correlacionals realitzades, mitjançant la prova Tau-b de Kendall, per tal de determinar si existeix algun tipus d'associació estadísticament significativa entre els graus d'impacte del benestar amb l'èxit de les adopcions, del comportament amb l'èxit de les adopcions, i del benestar respecte el comportament, han mostrat els següents resultats indicats a la taula 7.

Taula 7. Resultats de la prova Tau_b de Kendall

		B_C	C_E	B_E	
tau_b de Kendall	B_C	Coeficient de correlació	1,000	0,231	0,408*
		Sig. (bilateral)	.	0,260	0,041
		N	22	22	22
	C_E	Coeficient de correlació	0,231	1,000	0,519*
		Sig. (bilateral)	0,260	.	0,011
		N	22	22	22
	B_E	Coeficient de correlació	0,408*	0,519*	1,000
		Sig. (bilateral)	0,041	0,011	.
		N	22	22	22

* La correlació és significativa al nivell 0,05 (dues cues)

Pel que fa les variables creades *ad hoc* “grau d’impacte del benestar en l’èxit de les adopcions (BE)” i “grau d’impacte del comportament en l’èxit de les adopcions (CE)” acceptem la hipòtesi nul·la atès que la correlació és estadísticament significativa ($p=0.01$ per tant $p<0.05$) i podem afirmar que existeix una correlació positiva moderada (mitjana) entre aquestes dues variables (coeficient de correlació=0.553). Com més elevat és el nivell de relació que s’estableix entre el benestar i l’èxit de les adopcions més elevat és el nivell de relació que s’estableix entre el comportament i l’èxit de les adopcions.

En relació a les variables “grau d’impacte del benestar en el comportament (BC)” i “grau d’impacte del benestar en l’èxit de les adopcions (BE)” acceptem la hipòtesi nul·la i rebutgem la hipòtesi alternativa atès que atès que la correlació entre aquestes dues variables és estadísticament significativa ($p=0.041$ per tant $p<0.05$) i podem afirmar que existeix una correlació positiva moderada entre aquestes dues variables (coeficient de correlació=0,408). En aquest sentit diríem que el nivell de relació que s’estableix entre el benestar i el comportament influeix en el nivell de relació que s’estableix entre el benestar i l’èxit de les adopcions (com més elevat és el grau d’impacte d’una variable més elevat és el grau d’impacte de l’altre).

I finalment pel que fa les variables “grau d’impacte del benestar en el comportament (BC)” i “Grau d’impacte del comportament en l’èxit de les adopcions (CE)” rebutgem la hipòtesi nul·la i acceptem la hipòtesi alternativa atès que la correlació no és estadísticament significativa ($p=0.260$ per tant $p>0.05$) i per tant es considera que qualsevol associació entre les variables serà conseqüència de l’atzar. En aquest sentit diríem que el nivell de relació que s’estableix entre el benestar i el comportament no influeix en el nivell de relació que s’estableix entre el comportament i l’èxit de les adopcions.

Discussió

Els resultats de la recerca portada a terme han corroborat la hipòtesi plantejada segons la qual s’establiria que el nivell de benestar dels gossos a les protectores, refugis i centres d’acollida animal impacta en la manifestació conductual dels gossos i en l’èxit de les adopcions. Les troballes respecte el benestar dels animals institucionalitzats, en línia amb diversos estudis (Boissy et al., 2007; Seligman i Csikszentmihalyi, 2000; Spruijt, Van den Bos i Pijlman, 2001; Yeates i Main, 2008 citats a Barrera et al., 2008), han posat

de manifest que la determinació dels factors que hi impacten només es pot explicar des de la seva globalitat si l'anàlisi es porta a terme des d'una perspectiva biopsicosocial i integral, tenint en compte els factors que hi impacten negativament (com les limitacions i massificació dels espais, els estímuls ambientals generadors d'estrès o la manca de recursos per la cobertura de les necessitats canines) i alhora els que hi impacten positivament (com les interaccions humanes empàtiques, l'establiment de vincle o les estratègies d'intervenció d'enriquiment o d'eliminació d'estímuls aversius).

L'anàlisi dels factors de risc i els factors de protecció que es poden associar al benestar animal mostra com la tríada gossos-cuidadors-centre esdevé un entramat complex que impacta directament en la qualitat de vida dels gossos mentre estan institucionalitzats. Per una part s'han identificat determinades característiques o circumstàncies vitals com l'edat, la vida anterior o el temperament que en diversitat d'estudis s'han associat específicament a factors de risc en relació al comportament (Wells i Hepper, 2000) (Barrera et al., 2008) (McGuire i Jean-Baptiste, 2023), mentre que en la recerca portada a terme el focus no s'ha posat només en la conducta sinó que també s'han associat de manera significativa a les possibilitats d'assolir nivells de benestar acceptables o pel contrari dificultar-ne l'assoliment segons on es situï el gos en l'espectre de possibilitats de cada variable. Ara bé, la vinculació dels estats psicològics dels animals del centre, com l'estrès i la por, amb els comportaments desadaptatius en un 95,5% de la mostra suggereix que una situació d'institucionalització de per sí dificulta la qualitat de vida dels gossos tal i com també s'ha suggerit en estudis anteriors (Amaya et al., 2020) (Hennessy et al., 2020), idea que es reforçaria mitjançant el conjunt de factors de risc identificats en relació a l'entorn centre i les condicions físiques, socials i ambientals que s'hi vinculen, com la massificació o els sorolls.

Per altra banda, la identificació de factors que es vinculen de manera més destacada amb el foment del benestar dels gossos (factors protectors) com en serien les actituds positives, calmades, respectuoses i empàtiques dels cuidadors, així com les estratègies d'intervenció d'enriquiment animat i inanimat (Barrera et al., 2008) (Protopopova et al., 2018) (Sampaio et al., 2018) (Amaya et al., 2020) i l'eliminació d'estímuls aversius (Herron et al., 2014), suggereix que les protectores, refugis i centres d'acollida animal esdevenen entorns on es treballa activament per cercar l'equilibri entre un canvi en la vida dels gossos, una situació d'institucionalització que no és l'ideal i el benestar i la qualitat de vida necessàries perquè els gossos tinguin possibilitats de ser adoptats (adoptabilitat) i de passar per un procés d'adopció exitós, tot i que les limitacions dels recursos econòmics es postula com una variable limitadora d'aquest equilibri.

Del conjunt de factors de risc i de protecció analitzats s'han trobat dos factors no previstos inicialment a la recerca. Per una banda l'adaptabilitat dels gossos a situacions noves com a característica dels animals que es vincula amb les seves possibilitats d'assolir nivells acceptables de benestar, i per altra banda el que s'ha anomenat en el marc del present estudi l'"*efecte reixa*", associat al risc que suposa pels gossos viure en captivitat en gàbies o habitatges similars, situació que sembla ser que accentuaria els seus instints agressius i per tant els seus comportaments i estats psicològics negatius. En aquest sentit serien necessàries investigacions posteriors per conceptualitzar científicament aquests factors i per analitzar el grau d'incidència en el benestar dels gossos, el grau d'impacte en el seu comportament i la influència en els processos d'adopció.

L'anàlisi dels impactes de les diferents variables mostra l'existència d'una interrelació entre les variables benestar, comportament i èxit de les adopcions. S'identifiquen valors elevats de consideració d'existència d'aquesta relació en un percentatge superior al

75%, tant en l'impacte del benestar en el comportament dels gossos (Protopopova, 2016), com en l'impacte del benestar i del comportament en els processos d'adopció en línia amb el que suggereixen alguns estudis com el publicat per Hennessy et al. (2020) i Herron et al. (2014), fet que ja en la primera fase de l'estudi ens indicava la possible existència d'una correlació entre aquestes tres variables que faria possible la predicció de l'èxit o la fallida de les adopcions segons els nivells de benestar i les manifestacions de comportament dels gossos mentre romanen a les protectores, refugis o centres d'acollida. Per tal de d'analitzar l'existència d'aquesta correlació es van determinar variables relacionals creades *ad hoc* de les que s'esperava que les diferents interrelacions entre els graus d'impacte benestar-comportament-èxit adopcions mostressin totes elles una correlació estadísticament significativa.

El fet que els resultats hagin mostrat una correlació positiva moderada entre la variable "grau d'impacte del benestar en l'èxit de les adopcions" i les variables "grau d'impacte del comportament en l'èxit de les adopcions" i "grau d'impacte del benestar en el comportament" ens mostraria evidència que aquestes tres variables efectivament estan interrelacionades linealment en algun nivell confirmant la hipòtesi que el nivell de benestar dels gossos a les protectores, refugis i centres d'acollida animal impacta en la manifestació conductual dels gossos i en l'èxit de les adopcions. Ara bé, el fet que no s'hagi demostrat l'existència d'una correlació estadísticament significativa entre el "grau d'impacte del benestar en el comportament (BC)" i "Grau d'impacte del comportament en l'èxit de les adopcions (CE)", i que per tant no s'hagi pogut determinar una interrelació lineal entre la totalitat de variables relacionals creades *ad hoc*, reflecteix l'existència de variables estranyes (com les famílies adoptants) que també influïrien en l'èxit de les adopcions i que limitarien la validesa interna de l'estudi. És en aquest sentit que en investigacions futures seria necessari analitzar la variable famílies adoptants en relació a l'èxit de les adopcions, i fer-ho conjuntament amb les variables contemplades en la present recerca, per tal de poder predir amb més precisió l'èxit o la fallida de les adopcions i determinar si hi hauria més variables estranyes que hi impactarien.

Com a apunt final es considera que en la interpretació dels resultats obtinguts en la present recerca és necessari tenir en compte les limitacions metodològiques de la investigació atès que, tot i aconseguir una mostra mínima per considerar-se representativa, el fet que la mostra definitiva s'hagi obtingut en funció de resposta voluntària a la petició realitzada i que només s'hagi arribat a un 38,6% de taxa de resposta respecte la mostra considerada inicialment, ha fet que no es trobés l'equilibri òptim entre tipologies de centres (públics i privats, segons grandària, tipologia de personal disponible, etc.) i que per tant determinades comparatives o diferències en funció del tipus de centre no hagin pogut ser analitzades en aquesta recerca.

Conclusions

El benestar dels gossos en un entorn de protectora, refugi o centre d'acollida animal, entès des d'una perspectiva biopsicosocial, es pot veure condicionat per multiplicitat de factors que el poden comprometre o actuar com a factors protectors i de garantia d'una qualitat de vida acceptable. La identificació compartida per la totalitat de la mostra de factors relacionats tant amb els propis gossos i el seu històric, com de factors relacionats amb els cuidadors, amb els equipaments i els elements ambientals que s'hi vinculen, ens ha aportat evidència respecte la complexitat de la gestió de tots els factors de risc i

protectors del benestar per tal de garantir la qualitat de vida dels gossos mentre romanen institucionalitzats.

Els resultats de la recerca, basats en l'experiència de professionals i voluntaris que treballen dia a dia amb els gossos, ens han mostrat l'existència d'una correlació entre el benestar dels animals al centre amb el seu comportament, identificant-se variabilitat de comportaments problemàtics que sembla ser que s'agregen per estats psicològics disfuncionals vinculats a la institucionalització. Complementàriament s'han identificat factors protectors tant dels propis gossos, com dels cuidadors o de l'entorn centre que impacten positivament en l'experiència subjectiva dels animals als centres i que han de ser tinguts en compte, conjuntament amb els factors de risc, per tal d'explicar des de la globalitat la interrelació del benestar amb el comportament dels gossos i com aquesta pot impactar en els processos d'adopció, tant a nivell de possibilitats d'adopció dels gossos (adoptabilitat) com a nivell de resultats d'una adopció. L'evidència respecte altres variables, com les famílies adoptants, que també poden impactar en l'èxit o la fallida de les adopcions és un element a tenir en compte per tal de poder predir de manera més ajustada els processos d'adopció i generar estratègies fiables per a maximitzar-ne els resultats positius, sempre dins les possibilitats de recursos amb els que es compti a nivell de centre.

A mode de conclusió, i tenint en compte la validesa externa que es pot atribuir a la recerca, l'evidència generada a partir dels resultats obtinguts ha de permetre a protectores, refugis i centres d'acollida entendre de manera més àmplia la relació entre el benestar, el comportament i els processos d'adopció i millorar, dins les seves possibilitats, el benestar i la qualitat de vida dels gossos als centres augmentant el percentatge d'adopcions exitoses. Per altra banda l'evidència respecte la interrelació entre les variables benestar-comportament-èxit adopcions hauria de servir de base per l'impuls de polítiques públiques on el benestar animal a qualsevol protectora, refugi i centre d'acollida animal sigui una prioritat a nivell pressupostari, tant a nivell de gestió de centres públics com a nivell de subvencions a centres de titularitat privada (entitats sense ànim de lucre), i així poder avançar cap a nous models de centres que comptin amb els recursos suficients per poder maximitzar els factors protectors del benestar animal.

Agraïments

La recerca que s'ha portat a terme no hagués estat possible sense la col·laboració desinteressada dels professionals i voluntaris de les 22 protectores, refugis i centres d'acollida que han volgut compartir el seu coneixement amb mi (Refugi Cal Pilé (Fundació Daina) de Mataró, Refugi el Tuc del Pont de Vilomara i Rocafort, El Refugi d'Avià, l'Associació en Defensa dels Animals de Solsona (ADAS), l'Associació Els Quissos de Manresa, l'Associació Amics dels Animals del Segrià, l'Associació Protectora d'Animals de l'Anoia APAN d'Òdena, el Refugi Municipal d'Animals de Companyia (RMAC) de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, ADEA Protectora de Vilassar de Dalt, el CAAD-Protectora de Castellbisbal, la Protectora d'animals Lydia Argilés de Lleida, els Amics dels animals de la Noguera, l'Associació berguedana per a la protecció dels Animals de Berga, el CAAD Penedès-Centre d'Acollida d'Animals Domèstics de la Mancomunitat Penedès-Garraf, l'Associació Protectora d'Animals "L'anxova peluda" de L'Escala, El Cau Amic de Sant Cugat del Vallès, l'Associació Vilanimal de Bigues i Riells,

Amancu- Amics dels Animals de Cunit, l'Associació per al refugi i cura dels animals ARCA d'Aldover, Help Guau d'Argentona, l'Associació Amics dels Animals de Palafolls i l'Associació protectora d'animals Can Flix i A.M.P.A.R.E. de Móra la Nova).

Agrair també a les etòlogues Clara Busquets i Pilar Pons de l'Àrea de Benestar Animal de la Fundació Daina haver-me obert les portes del refugi de Cal Pilé per tal que pogués posar imatges al coneixement que han volgut compartir amb mi.

Agrair a la Ingrid Vallverdú de l'Associació Vilanimal haver-me donat a conèixer un model d'institucionalització alternatiu basat en la semilibertat dels gossos.

Agrair a l'Alba, la veterinària d'alguns dels meus animalons, el seu suport i la seva ajuda des del seu coneixement en l'àmbit.

Agrair a la Sònia Sánchez, la professora col.laboradora que m'ha acompanyat en tot el procés, el seu guiatge i les paraules d'ànim que m'ha donat en tot moment.

Agrair a la Judit Centelles i a l'Arya, unes de les companyes de vida més importants per mi i per la Pua, tots els moments compartits escoltant-me parlar d'aquesta recerca mentre vèiem sortir el sol.

I per últim, agrair al més important per mi, la meva estimada família, el seu amor, la seva paciència i el seu suport incondicional. Gràcies al Roberto, als meus dos fills, la Mar i l'Oriol, i a la meva gosseta, la Pua per comprendre les infinites hores d'absència mental centrada en una de les coses que més gaudeixo en aquesta vida, aprendre.

Referències bibliogràfiques

- Amaya, V. [Veronica], Paterson, M. [Mandy] and Phillips, C. [Clive] (2020). Effects of Olfactory and Auditory Enrichment on the Behaviour of Shelter Dogs. *Animals*, 10 (4) DOI: [10.3390/ani10040581](https://doi.org/10.3390/ani10040581)
- Ajuntament de Barcelona (s.d.). *Benestar Animal. Adopció*.
<https://ajuntament.barcelona.cat/benestaranimal/ca/adopcio>
- Arena, L. [Laura], Wemelsfelder, F. [Françoise], Messori, S. [Stefano], Ferri, N. [Nicola] and Barnard, S. [Shanis] (2019). Development of a fixed list of terms for the Qualitative Behavioural Assessment of shelter dogs. *Plos One*, 14 (10)
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0212652>
- Arhant, C. [Christine] and Troxler, J. [Josef] (2014). Approach behaviour of shelter dogs and its relationships with the attitudes of shelter staff to dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 160 (1), 116-126
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2014.08.013>
- Ato, M. [Manuel], López, J.J. [Juan J.] i Benavente, A. [Ana] (2013). Un sistema de clasificación de los diseños de investigación en psicología. *Anales de Psicología*, 29 (3), 1038-1059 <http://dx.doi.org/10.6018/analesps.29.3.178511>
- Barrera, G. [Gabriela], Jakovcevic, A. [Adriana] and Bentosela, M. [Mariana] (2008). Calidad de vida en perros alojados en refugios. Intervenciones para mejorar su bienestar. *Suma Psicológica*, 15 (2), 337-354
- Bochis, T.A. [Timea Andrea], Imre, K. [Kálmán], Marc, S. [Simona], Vaduva, C. [Cristina], Florea, T. [Tiana], Dégi, J. [János], Sorin Voia, O. [Octavian], Pop, C. [Calin] and Tibru, J. [Joan] (2022). The Variation of Serotonin Values in Dogs in Different Environmental Conditions. *Veterinary Sciences*, 9 (10), 523
<https://doi.org/10.3390/vetsci9100523>
- Capacete, F.J. [Francisco José] (2018). La Declaración Universal de los derechos del animal. *Derecho Animal. Forum of Animal Law Studies*, 9 (3)
<https://doi.org/10.5565/rev/da.339>

Decret legislatiu 2/2008, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei de protecció dels animals. 15 d'abril de 2008. Diari Oficial de Catalunya núm. 5113

<https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/dlg/2008/04/15/2>

Fundación Affinity (2022). *Estudio Él nunca lo haría de la Fundación Affinity sobre el abandono, la pérdida y la adopción de animales de compañía en España 2021.*

<https://www.fundacion-affinity.org/observatorio/el-nunca-lo-haria-informe-sobre-abandono-y-adopcion-de-animales-de-compania-2022>

Generalitat de Catalunya (2016). *Adopció d'animals*. Departament de Medi Ambient i Sostenibilitat

https://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/patrimoni_natural/animals_companyia_experimentacio/animals_companyia/adopcio_animals/

Gil, C. [Carlos], Martín, B. [Bibiana], Sànchez, S. [Sònia], Losada, J.L. [José Luís] i Quera, V. [Vicenç] (2014). *Introducció a l'estudi de l'etologia*. [recurs d'aprenentatge textual]. Fundació Universitat Oberta de Catalunya (FUOC)

Hennessy, M.B., Voith, V.L., Mazzei, S.J., Buttram J., Miller, D.D. and Linden F. (2001). Behavior and cortisol levels of dogs in a public animal shelter, and an exploration of the ability of these measures to predict problem behavior after adoption. *Applied Animal Behaviour Science*, 73 (3), 217-233
doi: [10.1016/s0168-1591\(01\)00139-3](https://doi.org/10.1016/s0168-1591(01)00139-3)

Hennessy, M. [Michael], Willen, R. [Regina] and Schiml, P. [Patricia] (2020). Psychological Stress, Its Reduction, and Long-Term Consequences: What Studies with Laboratory Animals Might Teach Us about Life in the Dog Shelter. *Animals*, 10 (11), 1-16 doi: [10.3390/ani10112061](https://doi.org/10.3390/ani10112061)

Herron, M. [Meghan], Kirby-Madden, T. [Taylor] and Lord, L [Linda] (2014). Effects of environmental enrichment on the behavior of shelter dogs. *Journal American Veterinary Medical Association*, 244 (6), 687-692
doi: <https://doi.org/10.2460/javma.244.6.687>

Lamon, T. K. [Tenille K.], Slater, M. [Margaret], Moberly, H. [Heather] and Budke, C. [Christine] (2021). Welfare and quality of life assessments for shelter dogs: A scoping review. *Applied Animal Behaviour Science*, 244
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2021.105490>

Ley 7/2023 relativa a la protección de los derechos y el bienestar de los animales. 28 de marzo de 2023. Boletín Oficial del Estado núm. 75

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2023-7936>

Llei 22/2003 relativa a la protecció dels animals. 4 de juliol de 2003. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 3926 [https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-](https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2003/07/04/22)

[ct/l/2003/07/04/22](https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2003/07/04/22)

McGuire, B. [Betty] and Jean-Baptiste, K. [Kennedy] (2023). Demographic characteristics of shelter dogs predict performance on tests of a behavioral evaluation and overall performance predicts adoption success. *Journal of Veterinary Behavior*, 60, 18-27 <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2022.11.005>

Organització Mundial de Sanitat Animal (OIE) (2022). *Código Sanitario para los Animales Terrestres*. https://www.woah.org/es/que-hacemos/normas/codigos-y-manuales/acceso-en-linea-al-codigo-terrestre/?id=169&L=1&htmfile=titre_1.7.htm

Protopopova, A. [Alexandra] (2016). Effects of sheltering on physiology, immune function, behavior, and the welfare of dogs. *Physiology and Behavior*, 159, 95-103 doi: [10.1016/j.physbeh.2016.03.020](https://doi.org/10.1016/j.physbeh.2016.03.020)

Protopopova, A. [Alexandra], Hauser, H. [Hagar], Goldman, K. [Kissel] and Wynne, C. [Clive] (2018). The effects of exercise and calm interactions on in-kennel behavior of shelter dogs. *Behavioural Processes*, 146, 54-60 <https://doi.org/10.1016/j.beproc.2017.11.013>

Raudies, C. [Christina], Waiblinger, S. [Susanne] and Arhant, C. [Christine] (2021). Characteristics and Welfare of Long-Term Shelter Dogs. *Animals*, 11 (1). 194 <https://doi.org/10.3390/ani11010194>

Riba, C.E. [Carles-Enric] (2023). *L'anàlisi de contingut en perspectiva qualitativa* (3^a Ed) [recurs d'aprenentatge textual]. Fundació Universitat Oberta de Catalunya (FUOC)

Sampaio, R. A. [Rubia Avlade], Martins, Y.N. [Yanna Nascimento] Barbosa, F.M. [Francisca Maria], Franco, C. I. [Camila Ingrid], Kobayashi, M. [Maria] and Talieri, I.C. [Ivia Carmen] (2019). Behavioral assessment of shelter dogs submitted to different methods of environmental enrichment. *Ciencia Rural*, 49 (1) <https://doi.org/10.1590/0103-8478cr20180181>

- Stephen, J. [Jacqueline] and Ledger, R. [Rebecca] (2006). Relinquishing dog owners' ability to predict behavioural problems in shelter dogs post adoption. *Applied Animal Behaviour Science*, 107 (1-2), 88-89
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2006.09.012>
- Tuber, D. [David], Hennessy, M. [Michael], Caris, K. [Kimberly], Halter, R. [Robin], Linden, F. [Fran] and Miller, D. [Débora] (2016). Dogs in Animal Shelters: Problems, Suggestions, and Needed Expertise [Abstract] *Psychological Science*, 10 (5), 379–386. <https://doi.org/10.1111/1467-9280.00173>
- Uribe, M.T. [María Teresa], Lozano, I. [Iván] i Calderón, N.A. [Nestor Alberto] (2007). Importancia de la etología en la formación de los estudiantes de Medicina Veterinaria y de Zootecnia en la Universidad de La Salle “reflexiones pedagógicas y aportes bibliográficos”. *Revista de Medicina Veterinaria*, 13
<https://ciencia.lasalle.edu.co/mv/vol1/iss13/9/>
- Van der Borg, J. [Joanne], Netto, W. [Willem] and Planta, D. [Doreen] (1991). Behavioural testing of dogs in animal shelters to predict problem behaviour. *Applied Animal Behaviour Science*, 32 (2-3), 237-251
[https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(05\)80047-4](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(05)80047-4)
- Wells, D. [Deborah] and Hepper, P. [Peter] (2000). Prevalence of behaviour problems reported by owners of dogs purchased from an animal rescue shelter. *Applied Animal Behaviour Science*, 69 (1), 55-65 [https://doi.org/10.1016/S0168-1591\(00\)00118-0](https://doi.org/10.1016/S0168-1591(00)00118-0)

Annexos

Annex 1. Correu electrònic de petició de col·laboració

Bon dia,

Soc estudiant del Grau de Psicologia de la Universitat Oberta de Catalunya i aquest semestre estic fent el Treball Final de Grau en l'àmbit de l'Etologia, centrant-me en el benestar dels gossos a protectores, refugis i centre d'acollida animal i el seu impacte en el comportament i els processos d'adopció, fet que també permetrà visibilitzar, encara que sigui a nivell acadèmic, la gran feina que porteu a terme.

Us volia preguntar si em voldríeu donar un cop de mà contestant una enquesta que no us ocuparà més de 15 minuts o concedint-me una entrevista amb l'etòleg o algun cuidador que vulgui compartir amb mi el seu coneixement.

Us vull agrair d'avançada el vostre temps. Espero que em pugueu dir alguna cosa ben aviat.

Moltes gràcies.

Anna Jimenez

Annex 2. Llistat de protectores, refugis i centres d'acollida animal amb els que s'ha contactat.

Núm.	Centre	Comarca	Resposta	Enviament de formulari	Formulari retornat
1	Associació Protectora d'Animals de Granollers	Vallès Oriental	SI	SI	NO
2	Lliga Protectora d'Animals de Sabadell	Vallès Occidental	NO	NO	NO
3	CCAAC Centre Comarcal d'Atenció d'Animals de Companyia del Barcelonès	Barcelonès	NO	NO	NO
4	Refugi Cal Pilé (Fundació Daina) de Mataró	Maresme	SI	SI	SI
5	Centre d'Acollida d'Animals de Companyia de Barcelona	Barcelonès	NO	NO	NO
6	Centre d'Acollida d'Animals Domèstics del Moianès	Moianès	NO	NO	NO
7	Centre d'Atenció d'Animals Domèstics de Terrassa	Vallès Occidental	NO	NO	NO
8	Refugi el Tuc del Pont de Vilomara i Rocafort	Bages	SI	SI	SI
9	El Refugi (Avià)	Berguedà	SI	SI	SI
10	Protectora Dana (Teià)	Maresme	NO	NO	NO
11	Associació Reborn (Sant Fruitós de Bages)	Bages	NO	NO	NO

12	Associació en Defensa dels Animals de Solsona (ADAS)	El Solsonès	SI	SI	SI
13	Associació Els Quissos (Manresa)	Bages	SI	SI	SI
14	ADAC Associació de Defensa dels Drets Animals de Cerdanyola	Vallès Occidental	NO	NO	NO
15	Associació Amics dels Animals del Segrià (Lleida)	Segrià	SI	SI	SI
16	Associació protectora d'animals de l'Anoia APAN (Òdena)	Anoia	SI	SI	SI
17	Associació Protectora d'Animals i Plantes del Garraf (Cubelles)	El Garraf	NO	NO	NO
18	Refugi municipal d'animals de companyia (RMAC) - Ajuntament de Sant Boi de Llobregat	Baix Llobregat	SI	SI	SI
19	Refugi d'Animals del Ripollès (Ripoll)	Ripollès	NO	NO	NO
20	ADEA Protectora de Vilassar de Dalt	Maresme	SI	SI	SI
21	Refugi Baix Camp (Reus)	Baix Camp	SI	SI	NO
22	CAAD-Protectora de Castellbisbal	Vallès Occidental	SI	SI	SI
23	Protectora d'animals Lydia Argilés (Lleida)	Segrià	SI	SI	SI
24	Amics dels animals de la Noguera (Foradada)	La Noguera	SI	SI	SI
25	APROPA'T Associació protectora pels animals de Tiana	Maresme	NO	NO	NO
26	ABAM Associació pel benestar del animals de Montgat	Maresme	NO	NO	NO
27	ADAINC Protectora d'animals de Cabrils	Maresme	NO	NO	NO
28	ADAM Protectora (Masnou)	Maresme	NO	NO	NO
29	ADANA Associació per la Defensa dels Animals i la Natura d'Alella	Maresme	NO	NO	NO
30	Protectora Adopta un Amic de Mollet del Vallès	Vallès Oriental	NO	NO	NO
31	Associació berguedana per a la protecció dels Animals (Berga)	Berguedà	SI	SI	SI
32	Associació d'Amor als Animals Maria Adam (Begues)	Baix Llobregat	NO	NO	NO
33	CAAD Penedès- Centre d'Acollida d'Animals Domèstics de la Mancomunitat Penedès-Garraf (Vilafranca del Penedès)	Alt Penedès	SI	SI	SI

34	Caniland Montcada Refugi d'Animals (Montcada i Reixac)	Vallès Occidental	NO	NO	NO
35	Protectora d'Animals d'Osona (Gurb)	Osona	SI	SI	NO
36	Protectora d'Animals d'Artesà de Lleida	El Segrià	NO	NO	NO
37	Associació Protectora d'Animals "L'axova peluda" (L'Escala)	Alt Empordà	SI	SI	SI
38	El Cau Amic (Sant Cugat del Vallès)	Vallès Occidental	SI	SI	SI
39	Caldes Animal-La Prote (Caldes de Montbui)	Vallès Oriental	NO	NO	NO
40	SEPROAN (Sallent)	Bages	NO	NO	NO
41	Associació Vilanimal (Bigues i Riells)	Vallès Oriental	SI	SI	SI
42	APA Rodamón (Mont-Ras, Palafrugell)	Baix Empordà	NO	NO	NO
43	Fundació Altarriba-Bú Bup Parc (La Bisbal de l'Empordà)	Baix Empordà	SI	SI	NO
44	Alberg d'Animals de les Terres de l'Ebre (Camarles)	Baix Ebre	NO	NO	NO
45	Amancu- Amics dels Animals de Cunit	Baix Penedès	SI	SI	SI
46	Associació per al refugi i cura dels animals .(ARCA) (Aldover)	Baix Ebre	SI	SI	SI
47	Associació ARDA (El Vendrell)	Baix Penedès	NO	NO	NO
48	Associació Protectora d'Animals de Parets	Vallès Oriental	NO	NO	NO
49	Refugi Supracomarcal d'Animals de Benavarre-AUGEMA (Bellestar)	Alt Urgell	NO	NO	NO
50	Amics dels Animals Dosrius	Maresme	NO	NO	NO
51	CAAS-Centre d'Acollida Animal La Selva (Tossa de Mar)	La Selva	SI	SI	NO
52	Associació Protectora d'Animals del Pla de l'Estany (Banyoles)	Pla de l'Estany	NO	NO	NO
53	Associació Protectora d'Animals i Plantes de Figueres	Alt Empordà	SI	SI	NO
54	CAAD-Centre d'Atenció d'Animals Domèstics del Maresme (Argentona)	Maresme	NO	NO	NO
55	Help Guau (Argentona)	Maresme	SI	SI	SI
56	Associació Amics dels Animals de Palafolls	Maresme	SI	SI	SI
57	Associació protectora d'animals Can Flix i A.M.P.A.R.E. (Móra la Nova)	Rivera d'Ebre	SI	SI	SI

Annex 3. Model de document de consentiment informat

CONSENTIMENT INFORMAT

Jo, (nom i cognoms), amb número de DNI.....
actuant en el meu nom i en la meva representació.

DECLARO EL SEGÜENT:

He estat informat/da dels objectius i finalitat del treball de recerca “El benestar animal en el context de les protectores, refugis i centres d’acollida: impacte en la conducta dels gossos i en els processos d’adopció” vinculat al Treball Final de Grau de la Universitat Oberta de Catalunya, i pel qual es sol.licita la meva col.laboració.

En compliment del Reglament General de Protecció de Dades i la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals també he estat informat/da de tot el relacionat amb la confidencialitat i el tractament i protecció de dades de caràcter personal en relació a la recerca que es pretén portar a terme.

Manifesto que la meva col.laboració en la investigació és voluntària i que tinc el dret de retirar el meu consentiment en qualsevol moment i que les dades que m’identifiquen siguin suprimides o anonimitzades per tal que no es pugui establir cap vinculació amb la meva persona.

He estat informat/da que les dades s’utilitzaran amb l’única finalitat de realització i difusió pública de la recerca portada a terme en l’esmentat Treball Final de Grau i que podré exercir els meus drets de d’accés, rectificació, oposició, limitació del tractament i supressió de les meves dades de caràcter personal dirigint-me al Responsable del tractament a través de correu electrònic (ajimenezvina@uoc.edu).

A, de de 2023

Signat: (Nom, cognoms i signatura)

Annex 4. Guió enquesta

Enquesta "El benestar animal a les protectores, refugis i/o centres d'acollida animal: la conducta i l'èxit de les adopcions"

Dades genèriques dels centres
1. Sou un centre.... (Municipal de gestió pública/ Municipal de gestió concertada (la gestió la fa una associació o similar)/Privat (som un associació sense ànim de lucre o similar)/Altres)
2. Si a la pregunta anterior has marcat l'opció "Altres" especificar-ne el tipus
3. Pel vostre dia a dia amb els animals compteu amb..... (Etòleg/ga, Veterinari/ària, Educadors/es canins/es, Cuidadors/es, Voluntaris/àries, Altres)
4. Si heu respost "Altres" podeu especificar quins?
5. Quants gossos teniu al centre?

Benestar animal
El benestar dels gossos al centre
6. Què observeu normalment els primers dies d'estança dels gossos al centre?
7. Si a la pregunta anterior has contestat que presenten alguna alteració, podries concretar quines?
8. Quant ja porten quatre setmanes al centre en general percebeu algun canvi a nivell físic, psicològic, emocional o social?
9. Si heu contestat que percebeu algun canvi podeu especificar quins?
10. Què observeu quan fa més de 6 mesos que els gossos són al centre?
11. Si heu contestat que percebeu algun canvi, podeu especificar quins?
12. Hi ha alguna característica dels gossos o de les seves circumstàncies que penseu que pot influir negativament en el seu estat físic, emocional, psicològic o social al centre?
13. Si a la pregunta anterior heu marcat l'opció "Altres" podríeu especificar quins?
14. I hi ha alguna característica dels gossos o de les seves circumstàncies que penseu que pot influir positivament en el seu estat físic, emocional, psicològic o social al centre?
15. Si a la pregunta anterior heu marcat l'opció "Altres" podríeu especificar quins?
16. Penseu que hi ha alguna característica dels cuidadors, educadors o altre personal que està en contacte amb els gossos que influeix positivament en el seu benestar mentre són al centre?
17. Si a la pregunta anterior heu contestat "Sí" podeu especificar quina?
18. En quina mesura considereu que el benestar dels gossos al centre depèn de les vostres intervencions?
19. Si heu contestat "Parcialment" o "Gens" podríeu especificar quins altres factors considereu que influeixen en el benestar dels gossos?
20. Quins creus que són els elements positius del centre que influeixen en el benestar dels animals? (p.e. programa de voluntariat, intervencions basades en el vincle, espais d'esbarjo,)
21. Quins creus que són els elements negatius que influeixen en el benestar dels animals? (p.e. sorolls, espais limitats,)
22. Considereu que el benestar dels gossos al centre els marca d'alguna manera a mig o llarg termini? (Ja sigui positiva o negativament)
23. Si a la pregunta anterior has contestat "Sí" especifica com o per què.
24. Utilitzeu alguna eina o estratègia específica per avaluar el benestar físic i psicològic dels gossos?

25. Si a la pregunta anterior heu contestat "Sí" en alguna de les seves opcions, podeu especificar quines?
26. Feu alguna d'aquestes intervencions destinades a la millora del benestar dels gossos al centre?
27. Si heu contestat que elimineu estímuls que provoquin malestar o heu marcat la resposta "Altres" podeu especificar quins?
28. En quina mesura considereu que el benestar dels gossos al centre depèn dels recursos econòmics disponibles?
29. Si heu contestat "Totalment" o "En gran part" a la pregunta anterior. Si disposéssiu de tots els recursos possibles, què penseu que podríeu fer per millorar encara més el benestar dels gossos mentre estan al centre?

Comportament animal i èxit de les adopcions

El comportament dels gossos al centre, la intervenció i l'èxit de les adopcions

30. En quina mesura consideres que el benestar dels gossos al centre influeix en el seu comportament?
31. Si a la pregunta anterior has contestat "Parcialment" o "Gens" podries indicar quins són els factors que consideres que influeixen en el seu comportament al centre?
32. Quins són els comportaments preocupants més habituals dels gossos del centre?
33. Si a la pregunta anterior heu contestat "Altres" podríeu especificar quins?
34. Quins són els comportaments positius o adaptatius més habituals dels gossos del centre?
35. En cas de problemes de comportament quina intervenció considereu que funciona més bé per millorar-lo?
36. Si a la pregunta anterior has contestat "Depèn del tipus de comportament i de les característiques del gos" podries posar algun exemple?
37. Identifiqueu alguna característica dels gossos que influeixi en el fet que presentin més problemes de comportament?
38. Si a la pregunta anterior has contestat "Altres" podries especificar quines?
39. Identifiqueu algun factor psicològic o emocional que influeixi negativament en el comportament dels gossos mentre estan al centre?
40. Si a la pregunta anterior has marcat l'opció "Altres" podries especificar quins?
41. Identifiqueu algun factor dels espais que penseu que influeix negativament en el seu comportament?
42. Si a la pregunta anterior heu marcat l'opció "Altres" podríeu especificar quins?
43. Identifiqueu algun factor dels espais que penseu que influeix positivament en el seu comportament?
44. En quina mesura consideres que el comportament dels gossos influeix en l'èxit de les adopcions?
45. Si a la pregunta anterior has contestat "En gran part", "Parcialment" o "Gens", podries indicar quins altres factors consideres que influeixen en l'èxit de les adopcions?
46. En quina mesura consideres que el comportament dels gossos al centre es reproduïx quan estan amb famílies adoptants?
47. En quina mesura consideres que el benestar dels gossos mentre estan al centre influeix en l'èxit de les adopcions?
48. Si a la pregunta anterior has contestat "Totalment" podries especificar per què?
49. Quins són els principals motius exposats per les famílies quan retornen el gos que han adoptat?
50. Si a la pregunta anterior heu contestat "problemes de comportament" podríeu especificar quins?
51. Per últim, quines recomanacions donaríeu per millorar l'èxit de les adopcions?

Annex 5. Guió de les entrevistes

Entrevista semiestructurada a protectores, refugis o centres d'acollida animal
1. (Només en el cas de comptar amb etòlegs en plantilla) Sou una centre que compteu amb la figura d'etòlegs, podríeu identificar quin és el valor afegit de comptar amb aquest tipus de professional?
2. Com veieu que influeix el benestar en el comportament dels animals?
3. Hi ha conductes animals que creieu que no siguin reconduïbles?
4. Com considereu que és l'adoptabilitat dels gossos amb problemes de conducta?
5. En gossos amb problemes de comportament què penseu que influeix més en l'èxit de les seves adopcions?
6. Quins factors de risc dels centres creieu que condicionen el benestar dels gossos?
7. Assimilaríeu la situació dels gossos al centre amb la captivitat?
8. Per predir l'èxit de les adopcions si haguéssiu de posar en una balança el comportament del gos i el factor família, quin percentatge representaria cadascun?

Annex 6. Hipòtesis nul·les i hipòtesis alternatives plantejades

Hipòtesi 1:

H0= el grau d'impacte que s'estableix entre el **benestar i l'èxit de les adopcions (BE)** **influeix** en el grau d'impacte que s'estableix entre **el comportament i l'èxit de les adopcions (CE)**

H1= el grau d'impacte que s'estableix entre **el benestar i l'èxit de les adopcions** **no influeix** en grau d'impacte que s'estableix entre **el comportament i l'èxit de les adopcions**

Hipòtesi 2:

H0= el nivell de relació que s'estableix entre **el benestar i el comportament (BC)** **influeix** en el nivell de relació que s'estableix **entre el benestar i l'èxit de les adopcions (BE)**

H1= el nivell de relació que s'estableix entre el benestar i el comportament **no influeix** en el nivell de relació que s'estableix entre el benestar i l'èxit de les adopcions

Hipòtesi 3:

H0= el grau d'impacte que s'estableix entre **el benestar i el comportament (BC)** **influeix** en el grau d'impacte que s'estableix entre **el comportament i l'èxit de les adopcions (CE)**

H1= el grau d'impacte que s'estableix entre **el benestar i el comportament** **no influeix** en el grau d'impacte que s'estableix entre **el comportament i l'èxit de les adopcions**

Annex 7. Prova de Shapiro Wilk mitjançant programari SPSS

Pruebas de normalidad

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Estadístico	gl	Sig.	Estadístico	gl	Sig.
B_C	,259	22	,000	,790	22	,000
C_E	,301	22	,000	,738	22	,000
B_E	,259	22	,000	,790	22	,000

a. Corrección de significación de Lilliefors

Annex 8. Característiques dels gossos o de les seves circumstàncies que poden influir en el seu benestar.

Característica dels gossos o de les seves circumstàncies		
	Freqüència de les característiques que poden influir positivament (nombre de centres)	Freqüència de les característiques que poden influir negativament (nombre de centres)
Edat	14	15
Vida anterior	13	18
Mida	2	2
Raça	5	8
Temperament	14	15
Sexe	2	2
Altres	3	4

Annex 9. Comportaments adaptatius o positius més habituals

CATEGORIA: <i>COMPORTAMENTS ADAPTATIUS</i>	UNITATS TEXTUALS (mots/frases)	FREQUÈNCIA (Absoluta/Relativa)	
Conducta social	Sociabilitat (amb altres persones i gossos) S'adapten (...) als altres gossos Els gossos sociables Sociabilització amb les persones i amb la resta d'animals Comencen a interactuar amb els altres i amb objectes Fer manada Sociabilitat Sociabilitat Sociabilització	13	48,2%

	<p>Sociabilització amb el personal i amb la resta de gossos</p> <p>Tota aquesta interacció els ajuda molt a tenir un benestar físic i emocional</p> <p>Aprendre a relacionar-se entre ells</p> <p>Aprenen a conviure i veure altres gossos</p>		
Conducta afectiva	<p>Es tornen més afectius</p> <p><i>S'encarinyen</i> molt amb els cuidadors i voluntaris</p>	2	7,4%
Acceptació de la manipulació	<p>Tolerància a la manipulació</p> <p>Acostumats al tracte humà</p> <p>En casos extrems que no es deixaven tocar s'acaben deixant</p>	4	14,8%
Conducta obedient	<p>Fa cas a ordres bàsiques</p> <p>Aprendre ràpid</p>	2	7,4%
Conducta lúdica	<p>Disfrutar dels jocs, de les piscines....</p> <p>Passejar bé amb corretja</p> <p>Saben passejar amb corretja</p> <p>Els animals juguen entre ells de forma regular</p>	4	14,8%
Conducta d'acompanyament a altres gossos	<p>Quan entren gossos nous i tenen por algun dels veterans fa acompanyament i els ajuden en algunes situacions que nosaltres no podem</p> <p>Un gos equilibrat és capaç d'ajudar a un altre gos que tingui alguna carència o li faltin eines</p>	2	7,4%
		27	100%

Annex 10. Característiques dels cuidadors, educadors i altre personal que està en contacte amb els gossos que influeixen positivament en el seu benestar

CATEGORIA: <i>CARACTERÍSTIQUES CUIDADORS, EDUCADORS I ALTRES</i>	UNITATS TEXTUALS (mots/frases)	FREQÜÈNCIA (Absoluta/Relativa)	
Empatia	<p>Empatia</p> <p>Empatia</p> <p>Empatia</p> <p>Empatia</p> <p>Empatia</p>	5	9,26%
Coneixements	<p>Formació</p> <p>Experiència prèvia amb els animals</p> <p>Coneixements</p> <p>Experiència</p>	11	20,37%

	<p>Formació específica</p> <p>Professionalitat</p> <p>Coneixements</p> <p>Experiència</p> <p>Capacitat per detectar el malestar o dolor en els animals</p> <p>No prejudicar ni condicionar els animals</p> <p>Coneixement del llenguatge dels animals</p>		
Actitud cap als gossos	<p>Carinyosos</p> <p>Carinyo</p> <p>Afecte</p> <p>Tot l'afecte que els hi puguem donar</p> <p>Amor pels animals</p> <p>Amabilitat</p> <p>Tractar al gos com ens agradaria que ens tractessin a nosaltres</p> <p>Positivitat</p> <p>Ser una persona positiva</p> <p>Optimisme</p> <p>Comprensió</p> <p>Paciència</p> <p>Paciència</p> <p>Paciència</p> <p>Paciència</p> <p>Respectar</p> <p>Respecte</p> <p>Seguretat</p> <p>Que actuïn sense estridències</p> <p>Equilibri</p> <p>Anar amb calma</p> <p>Fermesa</p> <p>La calma</p> <p>Constància</p> <p>Ordre</p>	25	46,31%
Temps	Dedicació	2	3,70%

	Temps de dedicació		
Atenció a les necessitats	Saber les necessitats de cada individu	8	14,81%
	Donar-li a cada gos el que necessiti		
	Vigilància a les necessitats particulars		
	Atenció a les necessitats		
	Treballem segons les necessitats de cada gos		
	Conèixer cada gos de manera individual		
	Cobreix totes les seves necessitats		
	L'atenció personalitzada i el treball que fem amb cada un d'ells		
Referència	Ser un punt de recolzament	1	1,85%
Motivació	Vocacionals	1	1,85%
Treball en equip	Treball en equip	1	1,85%
		54	100%

Annex 11. Els factors de risc dels centres en relació al benestar dels gossos

CATEGORIA: FACTORS DE RISC DELS CENTRES	UNITATS TEXTUALS (mots/frases)	FREQÜÈNCIA (Absoluta/Relativa)	
Xarxa relacional	-----	0	0
Perfil de recursos humans	Manca de personal	5	7,6%
	Voluntaris mal formats		
	No hi ha (...) voluntaris		
	Manca de formació de tot el personal		
	El programa de voluntariat tal i com es du a terme en els centres d'acollida		
Dedicació	No hi ha temps	4	6,1%
	Falta de temps		
	Quan tenim temps limitat		
	No poder dedicar el temps que es necessitaria a tots		
Instal.lacions	Espais petits	15	22,7%
	Espais reduïts		
	Espais limitats		
	Espais limitants		
	Espais limitats		
	El centre és petit		
	Els espais limitats		
	Espais (...) limitats		
	Espais		

	<p>Brutícia</p> <p>Per molt que es vulgui tenir desinfectat és complicat</p> <p>Les instal.lacions no són les adequades</p> <p>No poden tenir arbres que facin ombra</p> <p>No tenir separats gats i gossos</p> <p>Economia precària pel manteniment de les instal.lacions</p>		
Alimentació	<p>Molts canvis de pinso que pot provocar descomposició</p> <p>Alimentació</p>	2	3%
Establiment de vincle	La manca (...) d'un referent fixe	1	1,5%
Activitats	<p>No sortir a passejar</p> <p>(Falta de temps per) treure a passejar</p> <p>Poca rotació als patis</p> <p>Alteracions de la rutina</p> <p>La falta de rutina</p> <p>Rutines diferents i que no estan acostumats</p>	6	9,1%
Cobertura de necessitats	<p>(Tenir masses gossos) per poder donar-los a tots el que necessiten</p> <p>Saturació del centre</p> <p>No és el mateix tenir un cos a casa que 10 o 15 a un refugi, per molt que vulguis no arribes a tot.</p> <p>No poder fer exclusivitat (...) acabes desatenent als altres</p> <p>Masses gossos</p> <p>Massificació</p> <p>Quan hi ha masses animals</p> <p>Masses gossos en una canera</p> <p>Que no n'hi hagi molts en un mateix lloc</p>	9	13,6%
Protocols	-----	0	0
Estímuls i condicions ambientals	<p>Sorolls</p> <p>Soroll</p> <p>Sorolls</p> <p>Soroll</p> <p>Sorolls</p> <p>Sorolls</p> <p>Sorolls</p> <p>Sorolls</p>	17	25,8%

	Sorolls		
	Olors		
	Molta gent		
	Nens movent-se molt ràpid		
	Persones que volen acostar-se a un gos poruc		
	Dies de vent		
	Celebracions com St. Joan		
	Època de caça		
	Visites constants sense més intenció que mirar		
	(Falta de temps) perquè tinguin estímuls		
	La calor a l'estiu		
	Humitat		
Estil de vida dels gossos	Viure en captivitat	7	10,6%
	La captivitat		
	La captivitat		
	Manca de relacions socials "normals" amb gossos i persones		
	Impossibilitat de crear jerarquies ni fer manada		
	Estar amb gossos amb els que no estan a gust		
	No respectar les seues temps d'adaptació i aprenentatge		
		66	100%

Annex 12. Els factors de protecció dels centres en relació al benestar dels gossos

CATEGORIA: FACTORS PROTECTORS DELS CENTRES	UNITATS TEXTUALS (mots/frases)	FREQÜÈNCIA (Absoluta/Relativa)		
Xarxa relacional	Cases d'acollida	2	3,2%	
	Bona sintonia amb l'ajuntament			
Perfil de recursos humans	Els cuidadors	19	30,2%	
	Assistència etologo-veterinària constant i continuada			
	Atenció veterinària	Voluntaris (11- 57,9% de la categoria)		
	Servei d'etologia			
	Tractaments veterinaris			
	Quan els adopten seguiment amb el mateix educador			

	<p>Voluntariat</p> <p>Programa voluntari</p> <p>La tasca dels voluntaris</p> <p>Programa de voluntariat</p> <p>Voluntaris</p> <p>Voluntariat</p> <p>Compromís dels voluntaris</p> <p>Voluntaris</p> <p>Programa de voluntariat</p> <p>Voluntaris</p> <p>Quantitat de voluntaris</p> <p>Treballadors conscienciats</p> <p>Formació de tot el personal</p>		
Dedicació	<p>Dedicació del personal</p> <p>Temps i tracte necessaris</p> <p>Quantitat de temps que es pot destinar als animals</p>	3	4,8%
Instal.lacions	<p>Neteja</p> <p>Desinfecció</p> <p>Tenir (...) el seu lloc net</p> <p>Poc ciment o gens</p> <p>Gàbies grans on poden jugar i córrer</p> <p>Espais d'esbarjo adequats i controlats</p> <p>Espais d'esbarjo</p> <p>Espai adequat per cada animal</p> <p>Disseny del centre</p> <p>Instal.lacions adequades</p> <p>Benestar en els espais</p> <p>Zona allunyada de la ciutat amb arbres i ocells</p>	12	19%
Alimentació	<p>Les xuxes fan miracles</p> <p>Tenir menjar</p> <p>Dieta dels animals</p> <p>El bon menjar</p> <p>Bona alimentació</p>	5	7,9%
Establiment de vincle	<p>Vincle</p>	8	12,7%

	Vincle Vincle Vincle que es crea amb els cuidadors Que tinguin persones de referència Confiança El contacte Afecte de tots els components de la protectora		
Activitats	Les estones d'esbarjo Estar a l'aire lliure Estar moltes estones fora Enriquiment ambiental Olfateig Rutina diària Deixar-lo ser gos i que faci coses de gos Que juguin entre iguals Sortides per dins i fora del refugi	9	14,3%
Cobertura de necessitats	No els hi falta de res Cobrir totes les seves necessitats Veuen que on estan no els hi passarà res dolent Treballs en cada necessitat	4	6,3%
Protocols	Protocols dissenyats i revisats per un veterinari	1	1,6%
		63	100%

Annex 13. Relació de la disponibilitat dels recursos econòmics amb el benestar dels gossos als centres

CATEGORIA: MILLORA DEL BENESTAR SEGONS DISPONIBILITAT DE RECURSOS ECONÒMICS	UNITATS TEXTUALS (mots/frases)	FREQÜÈNCIA (Absoluta/Relativa)	
Cobertura de despeses veterinàries	Despeses veterinàries Poder curar i testar malalties Esterilitzar, vacunar i xipar a tot gos que entra Tema veterinari, comporta moltes despeses Es podrien fer moltíssimes més prevencions de malalties infeccioses	5	11,9%

Ampliació de personal	<p>Tenir una partida destinada a ensinistrador/etòleg</p> <p>Increment de número de treballadors</p> <p>Contractació d'etòlegs</p> <p>Tenir educador caní</p> <p>Invertiria en personal</p> <p>Contractar personal</p> <p>Contractar a un veterinari específic</p> <p>Poder contractar un fisio</p> <p>Contractar a un educador caní</p> <p>Contractar a una persona per gestionar les xarxes socials i fer més visibles als nostres gossos</p> <p>Més passeig</p> <p>Més temps per socialitzar amb altres gossos</p> <p>Més personal qualificat</p> <p>Poder tenir educadors</p> <p>Contractar un equip de professionals del comportament a jornada completa</p> <p>Més personal treballant</p> <p>Els tractaments individualitzats per etòlegs</p> <p>Contractar una educadora</p>	<p>18</p>	<p>42,9%</p>
Millora i/o ampliació d'instal.lacions	<p>Millora de les instal.lacions</p> <p>Faria una instal.lació especial per GPPs</p> <p>Protegiria tots els patis contra possibles fugues d'escapistes</p> <p>Cal una remodelació del centre total</p> <p>Tenir caneres més grans</p> <p>Més espai per córrer</p> <p>Construir una zona amb banyera adequada per rentar als gossos</p> <p>Fer una zona agility amb obstacles i piscina</p> <p>Millors instal.lacions pels que no seran adoptats</p> <p>Les instal.lacions sobretot</p> <p>Construir un altre (centre) en un altre lloc</p> <p>Redissenyar les instal.lacions per fer-les més confortables, grans, aïllades del soroll, amb menys número de gossos</p> <p>Les instal.lacions</p>	<p>16</p>	<p>38,1%</p>

	Les instal.lacions, amb el pas del temps es van deteriorant		
	Millora instal.lacions		
	Existeixen limitacions a nivell d'estructura		
Millora alimentació	Poder comprar bon pinso, de bona marca	3	7,1%
	Millor alimentació		
	El pinso millora		
		42	100%

Annex 14. Tipologia d'intervencions destinades a la millora del benestar dels gossos

Intervencions destinades a la millora del benestar	
Tipus d'intervenció	Freqüència (nº de centres)
Socialització amb gossos	17
Socialització amb humans	18
Aliments extres	19
Joguines	17
Caixes-vivenda	10
Plataformes	6
Estímuls olfactivs	12
Estímuls auditius	3
Entrenament del comportament (obediència)	9
Elements d'elements o estímuls que provoquin malestar	13
Altres	5

Annex 15. Tipus d'impacte del benestar dels gossos més enllà de la seva estada al centre

CATEGORIA: IMPACTE DEL BENESTAR MÉS ENLLÀ DE L'ESTADA AL CENTRE	UNITATS TEXTUALS (mots/frases)	FREQÜÈNCIA (Absoluta/Relativa)	
Èxit de les adopcions	Un gos (...) relaxat (...) tindrà més fàcil l'adaptació quan l'adoptin Es nota que els gossos són més agraïts quan s'adopten Surten una mica més educats (...) això els beneficia Una vegada marxin amb la que serà la seva família ho faran d'una forma més agradable	4	21,05%
Fallida de les adopcions	Els que passen molt temps es tornen a vegades molt tímids i porucs quan arriben a una llar	2	10,53%

	Una mala o nul.la rehabilitació (...) pot comportar el retornament de l'animal		
Influència positiva en l'adoptabilitat	Normalment aconseguim que siguin gossos equilibrats i sociables que poden ser adoptats Molts gossos entren fets un desastre (...) i surten com nous L'estança aquí millora l'animal i el prepara per la sortida Moltes vegades curen les seves mancances que és la raó per la qual han estat abandonats	4	21,05%
Influència negativa en l'adoptabilitat	Un canvi de comportament a pitjor també ho pot fer, marcant-lo de per vida i acabant sent un dels invisibles Hi ha gossos que es queden amb por i ansietat	2	10,53%
Resposta genèrica	En cas de cadells i adolescents pot ser negatiu ja que passen una etapa important de la seva vida en un lloc amb la manca de recursos que els hi exigeix l'edat El contacte amb nosaltres i els voluntaris els hi va molt bé La seva rutina els hi va molt bé El que els pot marcar és el maltractament Tota experiència els marca més o menys Aprenen a socialitzar amb altres gossos Aprenen a gestionar segons quines situacions	7	36,84%
		19	100%

Annex 16. Factors diferents del comportament que influeixen en l'èxit de les adopcions

CATEGORIA: FACTORS QUE INFLUEIXEN EN L'ÈXIT DE LES ADOPCIONS (DIFERENTS DEL COMPORTAMENT)	UNITATS TEXTUALS (mots/frases)	FREQÜÈNCIA (Absoluta/Relativa)	
Famílies adoptants	Hi ha molts adoptants que minimitzen el que diem, arribant a retorna al gos pitjor que quan el van adoptar L'adoptant vol un repte i vol ajudar un gos que encara no està totalment recuperat La capacitat de l'adoptant per comprendre la situació El comportament humà La possibilitat de tenir-los a prova 20 dies amb l'adoptant abans de formalitzar l'adopció	9	45%

	Trobar adoptant adequat		
	Ganes i possibilitats que tinguin de dedicar temps a ensenyar-lo		
	La voluntat de l'adoptant de treballar amb el gos		
	La majoria busquen gossos sense problemes		
Característiques del gos	Aspecte físic	9	45%
	Estètica		
	Mida		
	La mida		
	Edat		
	Edat		
	Raça		
	Raça		
	Grau d'adaptabilitat del gos a nous entorns		
Estat de salut del gos	La seva salut	2	10%
	Estat de salut		
		20	100%